KÖNYVJELZŐ
AZ ÚJ SZÓ MELLÉKLETE

2002. augusztus 22., csütörtök 1. évfolyam, 4. szám

Tisztelt szerkesztőség!

Nagy örömet éreztem, hogy ismét a nyertesek között szerepelt a nevem. Hálás szívvel köszönöm a könyveket. Nagyon szeretek olvasni, keresztrejtvényt fejteni, utazni. Harminchét éve dolgozom pedagógiai pályán. Érdeklődési köröm sokoldalú. Szeretek versenyezni, aktívan bekapcsolódom sok-sok vetélkedőbe.

Készítettem néhány kvízkérdést Törd a fejed! címmel, mellékelem őket, s ha igényt tartanának rá, szívesen összeállítanék hasonló jellegű feladványokat minden hónapban a Könyvjelző olvasói részére.

Szeretem az irodalmat, a művészettörténetet, a néprajzot, a zenét s mindent, ami a művészetekkel kapcsolatos. Sokat olvasok.

Nagyon tetszik a Könyvjelző, csak gratulálni tudok a szerkesztőségnek a jó munkához. A mellékletben a-tól z-ig mindent elolvasok.

Volna néhány javaslatom a könyvek bemutatásával kapcsolatban, azaz felsorolnék néhányat, útikalauzként a hazai íróink művei közül. Bemutathatnák a következőket: Szombathy Viktor Száll a rege várról várra, Varga Erzsébet Pozsony, Szlovákiai magyar ki kicsoda, Ki kicsoda Kassától Prágáig?, A cseh/szlovákiai magyar irodalom lexikona 1918–1995, Dr. Kiss László Kínok tövisében (Nagy emberek – hétköznapi kórok), Dr. Nagy Géza természetgyógyász művei, Dr. Bordás Sándor Lelkünk útvesztői, Dr. Mészáros Lajos Jogi kalauz mindenkinek, Mács József műveit, valamint gyermekirodalmi műveket hazai íróinktól, költőinktől, különböző kislexikonokat, antológiákat, enciklopédiákat.

Röviden ennyit a könyvekről.

Méry Júli

Lampl Zsuzsanna: Móki meséi. Madách–Posonium 2002. Illusztrálta: Š. Horváth Klára

A Vámbéry Ármin-sorozat

A Lilium Aurum hatkötetesre tervezett, díszes kiállítású sorozatának éppen a felénél tartunk: a negyedik darabja (Kis József: *Vámbéry nyomában)* októberben jelenik meg a könyvforgalomban, s természetesen a Könyvjelzőben. A sorozat két szálon mutatja be a nagy magyar utazót: részint legfontosabb műveinek kiadásával, másrészt az őt bemutató legérdekesebb művekkel. Az első kötet, a *Dervisruhában Közép-Ázsián át* Vámbéry Ármin felejthetetlen, kalandregénynek is beillő utazásáról szól (a szerzőnek az első, angol kiadáshoz 1864-ben írt előszavával), a második kötet magát az író tudóst mutatja be Vámos Magda képekkel illusztrált életrajzi műve alapján (a megtisztelő *Resid efendi* nevet Vámbéry a török pasától kapta). A sorozat harmadik része, a *Küzdelmeim* nem egyéb, mint Vámbéry önéletrajzi regénye. **(cs)**

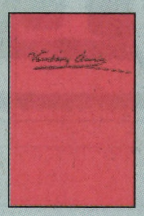

Vámbéry Ármin
Dervisruhában
Közép-Ázsián át

Kötve, 517 old., 13x19,5 cm
bolti ár: 292 Sk
kedvezménnyel: 230 Sk

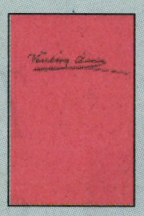

Vámos Magda
Resid efendi

Kötve, 245 old., 13x19,5 cm
bolti ár: 230 Sk
kedvezménnyel: 180 Sk

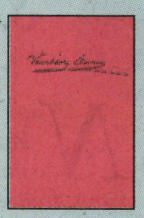

Vámbéry Ármin
Küzdelmeim

Kötve, 412 old., 13x19,5 cm
bolti ár: 311 Sk
kedvezménnyel: 245 Sk

Az írótól az olvasóig

Azokhoz szólok, akik szeretik a könyvet. Akiknek az olvasás nem az unalom elűzésére való, hanem valami áhítatos foglalkozás, akiknek egy-egy szép könyv nevezetes, kimagasló esemény életük történetében. Akiknek időszámítása nagyszerű könyvekhez van kötve: életük időszakai arról emlékezetesek, hogy akkor olvasták ezt vagy azt a szép művet...

Az író elkíséri gondolatait, érzéseit addig, míg könyv lesz belőlük, azután elválik tőlük, útjokra bocsátja őket. Már eddig is kissé idegenkedve, majdnem ellenségesen tekintett rájuk: mennyire megváltoztak! Pedig még az átalakulásuknak nincsen vége.

Ezután teszik meg a nagy utat az olvasó lelkéig. Miért írta meg az író azt a könyvet? Mit akar annak minden szavával elérni? Azt, hogy az olvasó lelkében ugyanazokat az élményeket hozza létre, amelyek az ő lelkében végbementek, amikor elgondolta, átélte bensejében az egész művet. Bizony, a szó erre nem tökéletes eszköz. Hiába magyarázok valamit, a hallgatóim megérthetnek, de azért mégsem teljesen ugyanazt gondolják, amit én. Hiába festek könyvemben valami nagy fájdalmat, az olvasók talán megkönnyezik, de az ő fájdalmuk mégis más, mint az enyém.

Ha valaki azt hiszi, hogy az olvasó szerepe passzív, nagyon csalódik. Nagyon is aktív szerepe van; ő maga készíti azt a színes képet, ami lelkében az olvasáskor keletkezik. Az író csak a nyers anyagot szolgáltatja hozzá – sőt még azt sem. Azt is a maga emlékképeiből hordja össze az olvasó. Ha valami csodálatos készülékkel le lehetne fényképezni azt a képet, ami az író lelkében él, mikor művét megírja és azt, ami az olvasó lelkében keletkezik olvasáskor, azt találnók, hogy bizony a két kép között nagy különbség van. Az író idáig már nem tudja elkísérni lelkének szülöttét, de ha megpillantaná, nem ismerne rája. Mindegyik olvasójának lelkében más és más kép keletkezik, pedig a megírt könyv mindegyik példánya egyformán van nyomtatva...

Milyen jó ilyenkor az írónak, hogy nem kísérheti el útján végig a könyveit! Nem volna jó mindig az olvasók lelkébe beletekinteni, szomorú volna az ott keletkező torzképet látni.

De a megértő olvasó sem ugyanazt érti, amit az író. Csak megközelíti az író gondolatait. Ugyanabból a könyvből mást és mást olvasnak ki, illetőleg ugyanabba a könyvbe mindenki belevetíti a maga lelkét, egyéniségét, múltját, egész élettörténetét...

A könyv... belekapcsolódik a mi életünkbe, velünk él mindaddig, míg csak egészen el nem felejtjük. Viszont a mi egyéniségünk és életünk tarka színei rávetődnek a könyv lapjaira, belopóznak a sűrű fekete sorokba. Az elolvasott könyv a mi könyvünk lesz, a mi élményünk, amelyet senki más rajtunk kívül nem élt meg.

Az út az író lelkétől az olvasó lelkéig hosszú és viszontagságos. A kapcsolat az író és olvasója között nem olyan egyszerű, mint első tekintetre látjuk. Az olvasás gyönyörűségéhez az író és az olvasó közös munkája segít; két lélek találkozása ez a könyv lapjain.

Bognár Cecil

KITEKINTŐ

Az emlékezet ereje

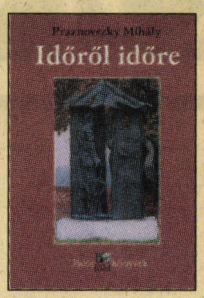

Praznovszky Mihályt, a *Palócföld* főszerkesztőjét okkal tartjuk úgy is számon, mint a Felvidék szerelmesét. A Madách- és Mikszáth-kutató irodalmi muzeológus menet közben, a XIX. századi irodalom- és társadalomtörténet vizsgálatával, s az irodalmi kultusz jelenségeivel foglalkozva vált az irodalmi hagyományok literátus krónikásává. *Időről időre* (Salgótarján–Veszprém, 2002) című kötete válogatás az utóbbi egy évtizedben írt esszéiből, azokból az általában alkalminak tartott-vélt szövegekből, melyek megemlékező ünnepségek, kerek évfordulók, megnyitók, felavatások okán születnek. Praznovszky könyvének tartalma mindenesetre az alkalomszerűséget a ritkasággal (azt meg az értékességgel, a különlegességgel) állítja egy sorba.

Például a *Mikszáth esete a filmvászonnal* (a Mikszáth-művek filmre vitelének történetét bemutató) c., szellemes irodalmi és korkép révén, vagy a Balassi halálának ötszázadik évfordulóján írt *A változó Balassi-kép* című esszével, melyben ilyen gondolatok olvashatók: „A mi hibánk, hogy Balassit olyannak hisszük, amilyennek. Mert nem ismerjük, vagy rosszul ismerjük a történelmet. Rosszul tanították... Kicsit más a kép, ha tudunk és merünk Európában gondolkodni, az európai irodalom akkori helyzetére vonatkoztatva: költészetre és műalkotás-elméletre, esztétikai gondolkodásra és filozófiára."

A tágabb látóhatárt nyújtó kitekintések mellett helyet kaptak az új értékelési szempontokat, értékes adalékokat szolgáltató apró felvetések is, mint amilyen a *Jókai évszázada* vagy a *Márai visszatér Kassára is* című kispróza. A *Védőbeszéd Fráter Erzsébetért* című tanulmány főként azokat érdekelheti, akik számára kedves és közeli téma a magyar irodalom és a nők viszonya, pontosabban: a nők viszonya az írókhoz és az irodalomhoz. Persze, amint a többinek, bizonyára ennek a Praznovszky-írásnak is lesznek majd előre nem sejthető, alkalmi és fogadatlan olvasói, időről időre született új szerelmesei. Mondjuk, a benne idézett Mikszáth-bölcsességnek megfelelően: „végre is az ember akkor nyúl a mézhez, amikor vágyik rá." De ugyanígy feltételezhetők más olvasói késztetések, hajtóerők, célzatok: akár a valaha ismert-ismerős, de feledett-visszavágyott tapasztalatért, akár a visszaemlékezésben rejlő felismerésért. **(cs)**

Fábry posztjának az örököse

Lehet, hogy csak a véletlen, ám érzésem szerint inkább az irányított véletlen okozta, hogy Szeberényi Zoltán kismonográfiája éppen Turczel nyolcvanötödik születésnapjára jelent meg, „hisz annak okát, hogy róla eddig nem írtak, csak találgatni lehetne... Talán túl nagy a presztízse, irodalmáraink szinte egy szálig tanítványai voltak, vagy az életmű rendhagyó volta, tematikai sokrétűsége riasztotta irodalomtörténészeinket?" – kérdezi Szeberényi. Holott, amint állítja: „Kevés olyan kérdése lehet nemzetiségi irodalmunknak, főként a két háború közötti időszak irodalmának, amelyre Turczel Lajos műveit megkerülve választ lehet adni. Munkássága átíveli a harmadvirágzás néven emlegetett időszak történetét a kezdetektől napjainkig. Eredményeivel, kritikusi véleményével, irodalomszemléletével vitatkozhatunk, de munkásságát megkerülni nem lehet."

Nos, ami késik, nem múlik, itt az első Turczel-monográfia. Aligha egy rövid recenzió célja lehet, hogy elemezzük-kritizáljuk, itt csak egy-két szubjektív impresszióra futja. Először is: ugyan mi lehet az oka, hogy a cseh/szlovákiai magyar literatúra reprezentánsai (Turczel, Fábry stb.) a publicisztikával párosuló „gondolati" irodalom „szent emberei", ahogy egy rádióműsorban elhangzott, éppen Turczel (de még inkább elhangozhatott volna Fábry) apropóján?

Közhelyeknél többel aligha tudnánk e kérdést megválaszolni, ám Szeberényi kismonográfiájából is nyilvánvaló, hogy a kétszer is a semmiből indult cseh/szlovákiai magyar irodalomnak éppen az effajta építkező-szervező-nevelő literátusokra volt elsősorban szüksége, nem a lírára, nem a drámára, nem a regényekre. S ha adott a szerep, előbb-utóbb megtaláltatik hozzá a színész is. Az első köztársaságban Fábry – főművével, *A vádlott megszólal*lal s reprezentatív műfajával (a műfaj neve: antifasizmus) –, a harmadvirágzás idején meg Turczel: reprezentatív művével, a *Két kor mezsgyéjén*nel. E két „szent embernél" s e két opusnál többet irodalmunk ötven-hatvan év alatt nem produkált, legföljebb az utóbbi tízhúsz esztendőben kezd a panoráma bővülni (Tőzsér, Grendel stb.), noha még Tőzsérnél is a szervező-esszéistáé a főszerep. Ám hogy ez utóbbiak (ahogy minden más írástudó az utóbbi fél évszázadban) Turczel-tanítványok (ahogy Turczel viszont egyértelműen Fábry-tanítvány, pontosabban Fábry posztjának az örököse), az is, gondolom, mindennél többet mond. Hisz ha kitágítjuk oda és vissza e gondolatot, akkor talán az is kijön belőle, hogy a nyolcvanegynéhány esztendős felvidéki magyar irodalom abszolút gyújtópontjában épp a 85 esztendős Turczel Lajos áll. Ha terünk engedné, tovább játszhatnánk e szimbólumokkal, azzal például, hogy Turczel (alig tizennégy hónapos különbséggel) egyidős a cseh/szlovákiai magyar irodalommal-társadalommal.

Szeberényi monográfiájából az is kiderül persze, hogy Turczel Lajos irodalmi munkássága csupán egy része az életműnek. A másik, talán még fontosabb rész: az irodalomszervező tevékenység. Hisz '48 után legalább olyan reménytelen s így hősi munka volt a semmiből irodalmat teremteni, mint '18 után. E sorok írója személyes tanúja volt ennek a Nyolcak-antológia kapcsán. S talán abban is a Turczel keze keresendő, hogy épp ekkor kezdődött irodalmunk felnőttkora. Mindez a kismonográfia kapcsán jut eszembe, s bizonyosan igaz: „Csak a kiválasztottaknak adatik meg, hogy egy hosszú élet keretében azt tehessék, ami életük értelmét jelenti, ami nem teher, hanem az öröm forrása számukra. Turczel Lajos minden bizonnyal közéjük tartozik."

Cselényi László

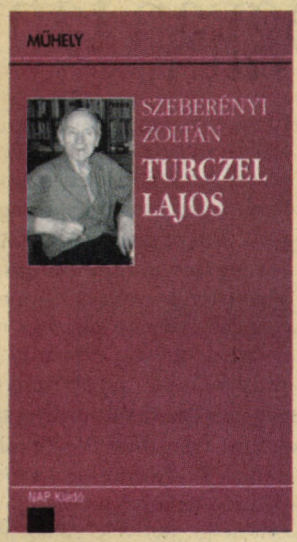

Szeberényi Zoltán
Turczel Lajos
Nap Kiadó

A kiadó *Műhely* monográfia-sorozata a szlovákiai magyar irodalom élenjáró alkotóit hozza emberközelbe életútjuk bemutatásán és műveik elemzésén keresztül.
Fűzve, 155 old., 10,5x18,5 cm
bolti ár: 149 Sk
kedvezménnyel: 111 Sk

VISSZATEKINTŐ

Nyolcvan évvel ezelőtt, 1922-ben jelent meg a Csehszlovákiába szakadt magyarság első irodalmi vonatkozású kötete, egy évkönyv. Az *Új Auróra* nevű irodalmi almanachot még további tíz követte, a gyűjtemény utolsó darabja az 1932-ik évi volt. Bár a Magyar Ifjak Pozsonyi Szövetsége (MIPSZ) által kiadott kalendárium a színvonalát tekintve sosem töltött be meghatározó szerepet, már az elsőben több jelentős írást közöl. Itt olvasható Alapi (később: Alapy) Gyulának, a komáromi múzeum és könyvtár igazgatójának *Magyar muzeális kincseink* című értekezése; benne a szerző a könyvtárak és múzeumok szerepét, a nemzeti művelődés feladatait vázolja: „a művelt ember napirendjének egy része a könyvtárban telik el." Vagy: „Pozsony, Komárom, Rimaszombat, Kassa, Krasznahorka, Lőcse, Bártfa múzeumai mind megannyi állomásai a magyar művelődésnek. Érsekújvár, Ipolyság, Aranyosmarót, Léva, Losonc, Beregszász városokból még hiányzik a múzeum, pedig lelkes magyar emberek lakják, művelt és tanult férfiak élnek ott, akik ezt a gondolatot felkarolhatják, mert ezek lesznek a magyar kultúránk erős bizonyítékai. E kultúrcsarnokok megőrzik és híven átadják ezen értékes emlékeket kedvezőbb idők szerencsésebb nemzedékeinek, mint mi vagyunk, akiknek a küzdelem jutott feladatul az alkotás csendes és megnyugtató munkája helyett."

Ugyanitt olvasható Ovidius Faustnak, a pozsonyi városi levéltár és múzeum akkori asszisztensének Pozsony legjellegzetesebb műemlék épületeit tárgyaló rövid bemutatója, az újságíró és szerkesztő Reinel Jánosnak a *Sajtóirodalmunk legújabb korszaka* című vázlata, Kumlik Emilnek, a pozsonyi (akkor már néhai) Erzsébet Tudományegyetem könyvtárigazgatójának összefoglalója (*A szlovenszkói magyarság kulturális feladatai*), a később Győry néven ismertté vált Wallentinyi Dezső két verse, az akkor még Ady bűvkörében élő érsekújvári költő, Ölvedi László *Levelek* című költeménye, benne ilyen szép zenei versszakkal:

„Alkonyi bíbor villog az égen;
Halk, csudaszárnyon szállnak az árnyak
A csókos estnek bűvös ködében...
Alkonyi bíbor villog az égen."

Nem tudhatom, a mai olvasók többsége miként fogadná s olvasná ezt az irodalmi-közéleti évkönyvet, mely oly sok mindenben s mégis nem sokban különbözik a maiaktól. Azt sem tudom, felfigyelt-e valaki is az almanach megjelenése óta eltelt nyolcvan esztendőben Bognár Cecilnek (férfiról van szó, aki Pannonhalmán végezte a teológiát és Budapesten a matematika–fizika–filozófia szakot!) az itt megjelent, *Az írótól az olvasóig* című esszéjére; Umberto Eco, ha áttételesen is, de tudhat róla, ezt bizonyítja 1994-ik évi harvardi előadás-sorozata. Szóval, az írótól az olvasóig rövid az út, de beláthatatlan. A könyv jelzi.

Csanda Gábor

Hogyan tanuljunk verset, prózát?

Verset-prózát tanulni okvetlenül kell. Hiszen az jó dolog. Játszadozni egy szöveggel. Bújócskázni a mondatok között. Beszélgetni magunkkal-magunkról a szövegben. Kimondani magunkat a szövegből, esetleg közönség előtt. Lehetőség bőven akad: rendezvények, ünnepélyek nyitánya általában (még mindig) egy-egy vers. Meg aztán ott van évente a számos vers- és prózamondó verseny. Szép feladat: rajta, pedagógus (mert hát, ugye ez az ő dolga elsősorban), rajta, diák! És már tolakodik is elő a címben felvetett kérdés. A diák csak könnyen hárítja tanárára a dolgot. A tanárnak viszont dolga van vele. Akkor van szerencsés helyzetben, ha diákkorában rendszeresen adott elő szöveget (mondjuk, legjobb esetben szavalóversenyen, hiszen ott mégiscsak volt *szakmai visszajelzés).* Mert hát a szavalás fortélyait nem tanítják az egyetemen (öreg hiba!), lelkes autodidakták számára meg jóformán nincs *versmondó* szakirodalom, vagy hozzáférhetetlen, vagy éppen egy-egy erős személyiség sajátos módszerét, stílusát tárja fel (pl. Latinovits Zoltán *Verset mondok* c. könyve), amit utánozni, másolni erőn felüli és értelmetlen dolog.

Ez a hiány vezette Vas Ottót (van-e, ki e nevet nem ismeri versmondó köreinkben?), hogy több évtizedes előadói-felkészítőibírálói tapasztalatait papírra vesse. Kézikönyve (barátságosabb a kézikönyvecske megnevezés, hiszen nem kell több száz oldalnyi száraz szövegen átrágni magunkat) a szövegtanulás, felkészülés, előadás folyamatához ad gyakorlati tanácsokat. Némelyik tanács első olvasásra akár megmosolyogtatóan banálisnak tűnhet (pl. előadásra, versmondásra csak olyan diákot válasszunk, akiben van szereplési vágy), mégis nagyon komoly problémára hívja fel a figyelmét, olyanra, amit hajlamosak vagyunk elfelejteni (hiszen sokan azért vállalnak szereplést, mert valamilyen – például tanári, szülői – elvárásnak engedelmeskednek). És vannak olyan tanácsok is, melyek a lélek mélyebb rétegeinek szólnak, például: alázattal kell fordulni a szöveghez, illetve tisztelni kell a közönséget, hogy ne váljon öncélúvá, modorossá, hiteltelenné az előadás. Vas Ottó *illusztrálja* is a tanácsokat ismert versrészletek segítségével – beszédtechnikai, gesztusnyelvi, hangszínbeli ötleteket adva.

A kezdő felkészítőknek, előadóknak kitűnő indulás: Vas Ottó kézen fogja, de nem egy végtelen hosszú és sötét folyosón botorkáltatja végig az érdeklődőt, hanem ajtókat nyitogat, a világos szobákba pedig már önállóan lép be mindenki – a szöveggel egyedül kell megdolgoznia, éppen így mutathatja meg egyéni értékeit. („Semmi sem lehet kötelező, egyedül üdvözítő és megcáfolhatatlan tanács!")

A *gyakorló* felkészítőnek, előadónak pedig viszonyítási lehetőség a kézikönyv: mit hogyan csinált eddig, mennyiben tér el Vas Ottó javaslataitól, ötleteitől a módszere, s bizonyára talál továbbgondolható, továbbgondolandó tanácsot is.

A kézikönyvecskében finom kritikát is olvashatunk szavalóversenyeink *filozófiájá-*

Vas Ottó tapasztalatgyűjteménye

Vas Ottó
Hogyan tanuljunk verset, prózát?
Gyurcsó István Alapítvány

„Ebben a könyvben azokat a tapasztalataimat próbáltam meg összegezni, amelyeket a színpadi próbákon és szavalók felkészítése közben szereztem meg az évek során... Szavalni már tízéves koromban, 1950-ben kezdtem, amikor szülőfalumban, Köbölkúton megindult a magyar nyelvű oktatás, s 1963-ban, már tanárként alakítottam meg Ipolyságon a József Attila irodalmi színpadot..."

Fűzve, 100 old., 14,8x21 cm
bolti ár kazettával együtt: 140 Sk
kedvezménnyel: 100 Sk

Igazából azt kéne írnunk Vas Ottó „szavalókönyvéről", hogy hiánypótló munka. Azonban a rendszerváltást követő – és szerencsére folyamatosnak mondható – könyvkiadási boom során a „hiánypótló" kifejezés rendkívül erősen inflálódott, gyakorlatilag jelentés nélkülivé vált. Hisz a katalógusok szerint minden második reformszakácskönyv, házassági tanácsadó, menedzserkézikönyv „régen várt hiánypótló munka", s Vas Ottó könyvét nem szeretnénk egy lapon említeni ezekkel.

Úgy gondoljuk, a szerzőt nem kell bemutatnunk a verset szerető közönségnek, hisz az ipolysági tanár, s az általa vezetett irodalmi színpad csaknem három évtizeden keresztül a Jókai Napok rendszeres résztvevője volt. De rendezői tevékenysége mellett számos önálló előadói estet is tartott, megszólaltatva irodalmunk nagyjait. A könyv – mely alkotója szerint nem szoros értelemben vett szakmunka, sokkal inkább tapasztalatgyűjtemény, rengeteg gyakorlati tanáccsal – létrejöttét bizonyos fokú hiányérzet motiválta: „szavalóversenyek bizottságaiban ülve úgy látom, hogy működedvelő mozgalmunkban a szavalóknak és felkészítőknek még ma is szükségük van arra, hogy megtanulják (esetleg felfrissítsék) a felkészítés módjának alapjait." Ez a kötetet forgatva bizonyosan könnyebben fog menni, Vas Ottó ugyanis részletesen, minden mozzanatra kiterjedően kommentálja a szavaló felkészítését, tizenegy lépésben: az előadó megtalálásától egészen az előadók továbbképzésének megszervezéséig.

Ha beülünk egy olyan rendezvényre, ahol szavalatokat hallani, általában azt látjuk, hogy az ifjú titán kiáll, és 3-5 percben előad egy verset, prózarészletet. A nem szakmabeliek közül ki gondolná, hogy egy produkcióhoz ideális esetben négy hónap munkája szükséges: „kettő a mű(vek) kiválasztására és kettő az érlelésre", de előtte persze meg kell találni a megfelelő előadót, „akiben van szereplési vágy, akiből nem veszett ki a gyermeki magamutogatás természetes készsége, benne rejlik a színészi játék iránti rokonszenv." Ha megvan az előadó meg a hozzá illő szöveg, kezdődhet a felkészülés, szerzőnk értelemszerűen ennek szenteli a könyv leghosszabb fejezetét, konkrét példákkal illusztrálva az egyes stilisztikai-ritmikai fogásokat. Külön fejezetben szól a beszédtechnikáról az érlelés szakaszában, mégpedig az artikulációról, a szövegmondás tempójáról, hangerejéről, a szünetekről, s a sokak által hanyagolt helyes légzésről. Egy ilyen jellegű könyvből nem hiányozhat a gesztus, a mozgás, a kosztüm kérdése, a tájnyelvi kiejtésben rejlő lehetőségek – ez a fejezet sok tévhitet is megpróbál eloszlatni; a külső segítség igénybevétele, a fellépés feltételei. *Az előadók képzése, munkájuk szervezése* című fejezetben leírtak beteljesülésében pedig reméljük, a XXXIX. Jókai Napokon megalakult vers- és prózamondó egyesület oroszlánrészt fog vállalni.

Különösen szimpatikussá teszi számomra

ról, a szervezés bakijairól, érdemes ezeken is eltöprengeni...

Jó ötlet volt a könyvet a legilletékesebbek, a Tompa Mihály Vers- és Prózamondó Verseny résztvevőinek körében terjeszteni (igaz, egy diákom például a különböző fordulókban három példányt is beszerzett jutalomkönyv gyanánt...). Csak remélhető, hogy nem kerül olvasatlanul a polcra, különösen az évek óta szereplő, magukat már-már profinak tartó versenyzők esetében, hiszen sokszor a siker káprázata elfeledteti a lényeget (lásd fentebb az alázatról írottakat).

A könyv második fele két szerkesztett műsort tartalmaz; Gyurcsó István verseiből *Nektek írtam,* valamint szlovákiai magyar költők ars poeticáiból *Légy halhatatlan!* címmel Vas Ottó két korábbi önálló előadói estjének szövegeit. Ugyanez hallható is a mellékelt hangkazettán: jellegzetes Vas Ottó-s lendület, szuggesztivitás, hangszínpompa, nagy lélek. Hogy beteljesedjék a könyv mottóul választott Kosztolányi-idézete (mint egy előadói-felkészítői ars poetica): „A szavalás értelme. A vers néma. Adj neki hangot. A vers a könyvben halott. Keltsd életre. Mi a szavalás? A vers föltámasztása papírsírjából."

N. Tóth Anikó

Vas Ottó könyvét, hogy a sorok közt végig ott érezni a nevelőt, aki nem a versenyeken elért helyezéseket, hanem növendékei fejlődését tarja szem előtt.

A könyvhöz kazetta is tartozik, melyen a szerző mondja el két összeállítását, Gyurcsó István verseiből, illetve szlovákiai magyar költők ars poeticáiból. A Gyurcsó István Alapítvány könyvek 23. kötete nem kapható minden könyvesboltban, ám a kiadónál – a Csemadok Dunaszerdahelyi Területi Választmányánál – beszerezhető. **Kocur László**

Légy halhatatlan

A Vas Ottó-könyvhöz tartozó kazettán az alábbi húsz költő versei hangzanak el: Bábi Tibor, Berkó Sándor, Cselényi László, Dénes György, Forbáth Imre, Győry Dezső, Gyurcsó István, Kulcsár Ferenc, Mikola Anikó, Németh István, Ozsvald Árpád, Rácz Olivér, Szenes Erzsi, Tóth Elemér, Tóth László, Török Elemér, Tőzsér Árpád, Varga Imre, Vozári Dezső, Zs. Nagy Lajos

Verseny

Huszár Lászlónak, a Csemadok Dunaszerdahelyi Területi Választmánya titkárának jóvoltából a júliusi Könyvjelzőben már kisorsoltunk egy könyvet (meg két kazettát). Írja meg annak a kiadványnak a nevét (szerzőjét és a könyv címét), s megnyerheti Vas Ottó könyvét és kazettáját. Beküldési határidő: szeptember 12.

B. Kovács István
A méhi istentriász és népe
Madách-Posonium

A Sajó mentén fekvő Méhi határában talált egyedülálló rézkori leletek bemutatása fényképanyaggal, rajzokkal.
Fűzve, 52 old., 17x24 cm
bolti ár: 95 Sk
kedvezménnyel: 90 Sk

Dušan Šimko
Esterházy lakája
Kalligram

A regény cselekményének középpontjában egy fiatal zsidó áll, felemelkedése a kor nagy társadalmi változásait jelképezi: származása ellenére Esterházy lakája s az opera intendánsa lesz.
Kötve, 376 old., 11,5x19 cm
bolti ár: 329 Sk
kedvezménnyel: 299 Sk

Jankovics Marcell
Egy század legendái
Méry Ratio

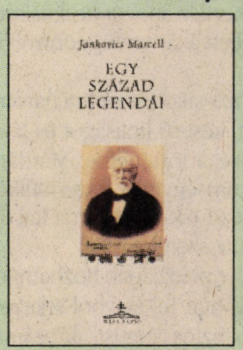

„Mindannyian jót akartak. Hogy nem vált be, nem egészen az ő bűnük" – írta művéről a szerző, a két háború közti magyar szellemi élet meghatározó egyénisége.
Kötve, 398 old., 15x21 cm
bolti ár: 290 Sk **kedvezménnyel: 261 Sk**

Pf. 2002.
Fiatal prózaírók antológiája
AB-ART

Fiatal prózaírók novelláit bemutató kötet: Bárczi Zsófia, Buchlovics Péter, Csizmadia Gabriella, Emm Zirig Árpád, Fehér Kriszta, Kantár Csaba, Kozsár Zsuzsanna, Lacza Gergely, Pénzes Tímea, Szűcs Enikő kisprózái.
Fűzve, 140 old., 12x19 cm. Bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Magyarok
Csehszlovákiában 1918–1938
Szerkesztette Borsody István
Méry Ratio

Ez az antológia az első összegzése a csehszlovákiai magyarság kisebbségben megélt első két évtizedének. Képet kapunk belőle a kulturális, oktatási, vallási, gazdasági, népességi állapotokról. Újrakiadásával önismeretünk gazdagodik, de meríthetnek belőle a korszakkal foglalkozó kutatók is.
Kötve, 210 old., 15x21 cm
bolti ár: 290 Sk
kedvezménnyel: 261 Sk

Gál Sándor
Egybegyűjtött művei II. – Novellák
AB-ART

Az egyéni hangvételű novellák a kisebbségi lét kérdéseit, tragikus történelmi mozzanatait, ritka ünnepi pillanatait ragadják meg. Az avatott tollú író műveit egy kötetben olvasni különleges élmény.
Kötve, 416 old., 15x21 cm
bolti ár: 360 Sk
kedvezménnyel: 339 Sk

Kibédi Varga Áron
És felébred, aminek neve van
Kalligram

2000-ben *Amszterdami krónika* címmel jelentek meg Kibédi Varga Áron írásai, naplójegyzetei a Kalligram Kiadónál. A kötet sikerességén felbuzdulva a szerző folytatta az írást, a már kipróbált módszer szerint felírta, amit látott, hallott, olvasott Kolozsváron és Velencében, Brüsszelben és Londonban, de főleg az ő három állandó világában, Budapesten, Párizsban és Amszterdamban, a magyar, a francia és a holland kultúrában.
Kötve, 120 old., 12x16,5 cm
bolti ár: 250 Sk
kedvezménnyel: 239 Sk

Illúziókeresők

A feledés földje címmel megjelent Anton Baláž szlovák író legújabb regénye. A szerző eddig kiadott leghíresebb műve, melyet meg is filmesítettek, a *Tábor padlých žien* (1993) a pozsonyi vödrici prostituáltak hányattatott sorsát groteszk naturalizmussal és jó adag iróniával meséli el. Már ebben a műben is kikristályosodik, hogy az „új", tökéletes ember nevelésébe vetett hit illúzió marad. Az új rendszer bármennyire szeretné is, a negatív emberi tulajdonságokat a háború utáni „nevelési" módszerekkel nem lehet megváltoztatni. Anton Baláž fő témája a totalitárius rendszerbe kényszerült ember vergődése az értelmetlennek tűnő új szabályok útvesztőjében.

A feledés földje Baláž harmadik pozsonyi helyszínű regénye. A történet a vasfüggöny leeresztésének idején, 1949-ben játszódik. Mirjam és Erna, akik egymást segítve és biztatva túlélték Auschwitzot, Pozsonyban találkoznak ismét. Erna, a diósförgepatonyi szegény zsidó lány a Rajk-per tanújaként Magyarországról menekül az állambiztonságiak elől. Mirjam veszélyes vállalkozást folytat Pozsonyban: az Izraelbe igyekvő, az átélt borzalmakat felejteni kívánó túlélők menekülését szervezi.

1949-ben Pozsony olyan várossá vált, ahonnan a közép-európai zsidók még szabadon távozhattak Izraelbe, abba az országba, ahol nemcsak új életet akartak kezdeni, hanem a bennük mély nyomot hagyó kitelepítés tragikus időszakát is el akarták felejteni.

Az alaptörténeten kívül érzékletesen feltárul a háború előtti háromnyelvű (német, magyar, héber) város és a háború után kialakult helyzet közti óriási szakadék. A második világháború előtt Pozsony a zsidó hitélet központjaként helyet adott a híres Chatam Szófer rabbi jesivájának (zsidó iskola). A holokauszt után ez a világ már romokban hever: a jesivát felszámolták, a csodarabbi sírja fölött alagutat építettek. Ez a letűnt világ gyakran életre kel Albert Kalinának (zsidó nevén Katz Áron; a kárpáti száraz borok degusztátora), a Palesztin Hivatal vezetőjének emlékeiben. A Palesztin Hivatal egy izraeli és amerikai segítséggel működő fedőszervezet, mely abból a célból alakult, hogy a menekülttáborokban élő zsidókat élelemhez, takaróhoz, szükség esetén pedig hamis útlevélhez juttassa, ezzel is mintegy elősegítve az emigrálásukat. A regény főszereplője, Mirjam ennél a szervezetnél dolgozik, hetente átjár Bécsbe, ahol egy amerikai hadnagy segíti őt a menekültek külföldre juttatásának megszervezésében.

A történet legérdekesebb férfialakja Jakub, a szlovák fényképész, aki az új rendszer kegyeltjeként lakást kap a villanegyedben. Az ingyen lakásnak persze megvannak a hátulütői is, a fiatal fotóst rendszeresen váratlan időpontokban felkeresik a párt kulturális felügyelői, akik témákat „sugallnak" neki. Jakub még vándorfényképész korában, egy vidéki zsidó lagzin ismerkedik meg Mirjammal, s első látásra lenyűgözik vonásai. Készít is róla pár felvételt, s ezeket elviszi a lány munkahelyére. Miután a fotókat leadja a portán, az utcán két ügynök igazoltatja, s kikérdezi, mit keresett a gyanús hivatalban. Jakub ekkor döbben rá, hogy a lány veszélyes dolgot csinál. Közben a hirtelen jött népszerűség, a modern amerikai fényképezőgép megváltoztatja életét. A utcán minden plakát az ő kiállítására invitálja a nézőközönséget, a megnyitón a kultúrfrontért felelős párttitkár tart beszédet... Ünnepelt művész. Jakubot először elbűvöli ez a világ, bár már akkor gyanút fog, amikor a párttitkár előadást tart neki az amerikai konzervkultusz veszélyeiről, melyek ellen akár vasfüggönnyel is harcolni kell.

A feszült helyzet más síkon szerelmi háromszöggel bonyolódik, keserű líraiságot és játékosságot csempészve a történetbe. Mindkét lány (Mirjam és Erna) egymás tudta nélkül szerelmi viszonyt kezd Jakubbal, Erna kacérságból, Mirjam őszinte szerelemből.

Mintegy Jakub ellenpéldájának hozhatnám fel a Kivándorlási Hivatal Tel-Avivból érkezett megbízottját, a magabiztos Négust, aki számára a nő alacsonyabb rendű játékszer a boldogság eléréséhez, s azért érkezik Pozsonyba, hogy fegyvereket vigyen Izraelbe. Nem nagyon érdekli a menekültek sorsa, csak a boszszú és a háború tudja lázba hozni.

Ezt a regényt nemcsak az érdekes történetért ajánlom mindenkinek, hanem azért is, mert megismerhetjük belőle egy letűnt világ értékeit, eszmerendszerét. Pozsony a háború után teljesen megváltozik, lebontották a zsinagógát, felszámolják a zsidó iskolákat, a többnyelvű, multikulturális városból kis híján sikerül megalkotni a feledés városát, egy történelem és polgárság nélküli vasbeton tengert. A regény kísérlet arra is, hogy felelevenítse a város régi hangulatát, melyhez a zsidó közösség is hozzátartozott, bár erről az elmúlt évtizedekben igyekeztek megfeledkezni.

Horváth Erika

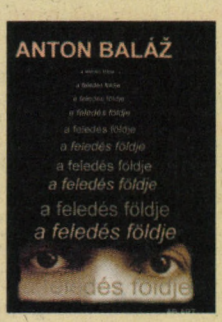

Anton Baláž
A feledés földje
AB-ART

Két fiatal zsidó lány, akik túlélték Auschwitzot, drámai körülmények között találkoznak Pozsonyban. A regény L. Gály Olga fordításában kerül az olvasóhoz.

Kötve, 135 old., 15x21,5 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 135 Sk

Az Arany-patak
Indián mítoszok és mesék
Mikola Anikó feldolgozásában
AB-ART

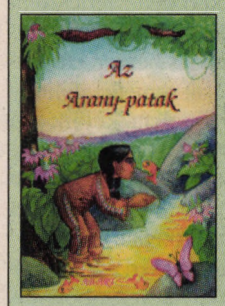

Mikola Anikó a közép- és dél-amerikai őslakosság mítoszainak, legendáinak és meséinek értő és kiváló tolmácsolója volt. A feldolgozásaiból gyerekeknek készült meseválogatás betekintést enged ebbe a különleges világba.

Kötve, 64 old., 17x24,5 cm
bolti ár: 130 Sk
kedvezménnyel: 119 Sk

Szászi Zoltán
Sziget
Madách-Posonium

A „Gömörországban" élő költő verseiben nagy szerepe van a reflexiónak, hangulatoknak.

Fűzve, 76 old.,
12x20 cm
bolti ár: 85 Sk
kedvezménnyel: 80 Sk

Angyal Béla
Érdekvédelem és önszerveződés
Fejezetek a csehszlovákiai magyar pártpolitika történetéből 1918–1938
Lilium Aurum

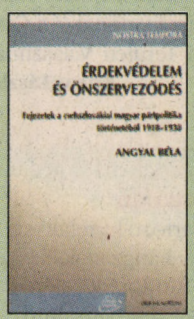

A csehszlovákiai magyarság történelmének tudományos igényű feltárása mindmáig történettudományunk nagy adósságainak egyike.

Fűzve, 350 old., 12x19,5 cm
bolti ár: 230 Sk **kedvezménnyel: 220 Sk**

Nonprofit 1x1
Útikalauz
kezdő civil szervezetek számára
Lilium Aurum

Kézikönyv, amelyet még a legjobban működő szervezeteknek is naponta kell lapozniuk.

Fűzve, 184 old., 21x26 cm
bolti ár: 295 Sk
kedvezménnyel: 275 Sk

Koncsol László
Vallató
Interjúk, cikkek 1968–2001
AB-ART

Az elmúlt negyven év legjava terméséből válogat s a fordulat óta eltelt időben született esszéit, társadalmi kérdésekben elhangzott felszólalásait, interjúit, gondolatait adja közre a szerző.
Kötve, 272 old., 14,8x21,6 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel: 225 Sk**

Lampl Zsuzsanna
Móki meséi
Madách-Posonium

Egy talpraesett, kíváncsi, mindenre fogékony nagyvárosi kislány mindennapjait ismerhetjük meg a gyermeki lélek szűrőjén keresztül.
Kötve, 64 old., 17,5x25 cm
bolti ár: 119 Sk
kedvezménnyel: 112 Sk

Szeles Annamária
Anima
AB-ART

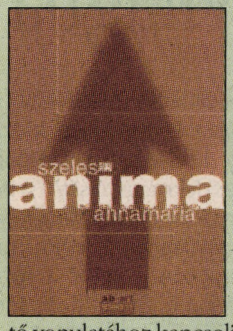

Szeles Annamária első kötetében 30 versből álló, életrajzi ihletettségű ciklust ad közre. Kritikusai a XX. századi magyar irodalom Oravecz- és Kukorelly-poéziséével fémjelezhető vonulatához kapcsolják költészetét.
Fűzve, 64 old., 13x19 cm
bolti ár: 120 Sk
kedvezménnyel: 109 Sk

Bettes István – Luzsicza Árpád
Odvában a fa
Madách-Posonium

A költő és a grafikus izgalmas, közös vállalkozása. Száz játékos-bölcselkedő haiku, száz grafika, haiku-rajz.
Fűzve, 108 old., 12x20 cm
bolti ár: 98 Sk **kedvezménnyel: 90 Sk**

Szerepcsere

Hajdú István regénye hangosfilm. A főszerepben: Első Személy. További szereplők: Második Személy, Öreg, Öregúr, Á., a lány, a nő. Valamint: taxis, pincér(nő), a portás, titkárnő, járókelők, emberek. Továbbá: az Író, A sorok írója, az „Író", a Tisztelt Olvasó. Néhány elsuhanó alak, statiszták, a kamera előtt átsuhanó árnyéklények. Együtt sincsenek sokan, ráadásul az alakok, akár egy szakadozott celluloidon, olykor egybemosódnak. A filmet rendezte: az élet. A kamerát tartotta: Hajdú István.

A hadonászó emberek egyedül élnek, de keresik egymás társaságát. Összejárnak. Elszakadnak egymástól. Keresik a helyüket, keresik magukat. A kamera előtt viselkednek: látványosak és hangosak, gesztikulálnak, megszólalnak. Leülnek, felállnak, megérkeznek, elmennek. Jönnek és távoznak, várakoznak, eltűnnek és felbukkannak. Megszólítják egymást, megszólalnak, beszélgetnek, társalognak, eszmecserét folytatnak, diskurálnak, dumálnak, cseverésznek, maguknak beszélnek, magukban beszélnek, szónokolnak. Mosolyognak, ráncolják a homlokuk, lehunyják a szemük (kinyitják), hunyorognak, cigarettát (öngyújtót, csészét, poharat) keres a kezük, rágyújtanak (eloltják a cigarettát), beszippantják (kifújják) a cigarettafüstöt, megisszák a kávét (a felest, a bort), egymásra néznek, fintorognak, figyelik egymás mozdulatait, megérintik egymást.

Első Személy író. Családtörténetet ír, tárgyilagosan és szenvtelenül, tehát inkább kortörténetet, vélhetően egy polgári világ illúziójának szertefoszlásáról. Az írást lelki higiénéként gyakorolja, egyszersmind a maradandóság igényével. Entellektüel. Barátja, Második Személy ügynökséget vagy alapítványt vezet, tervezeteket vagy pályázatokat dolgoz ki. Társas lény, az utca, a nyüzsgés az éltető eleme. Bohém. Az Öreg a Hivatal embere, talán polgármester, köpönyegforgató, nevetséges percemberke. Az Öregúr csak beszélgetni akar. Az egyik lány (Á.) Első Személy barátnője, a másik (a nő) Másik Személyé. Minden szereplő meghallgatásra és megértésre vágyik, s bár vágyuk teljesül, az áhított feloldás elmarad. A helyszín Pozsony, felismerhető vagy jellegzetes külső és belső terekkel.

Hajdú István úgy tartja a filmfelvevő gépet, mint akinek semmi köze a lencse előterébe úszó képekhez s a mikrofon által rögzített hangokhoz. Hol mint Második Személy, látszólag tudomásul sem véve az élet történéseiről, cinikusan elfordítja tekintetét attól, amit látnia adatik, s réved magába, nagy élvezettel („úgy bámul a világba, mint akit az édes várakozás boldoggá tesz", hogy aztán a regény végén elviselhetetlen fizikai-szellemi kínként szembesüljön saját pozíciójával: „Oly kevés a közös közte és a külvilág között, hogy attól már-már megnémul, és most már soha nem fogja megtudni, helyesen cselekedett-e vagy sem. ...ami nincs előtte, az nem létezik."), hol mint Első Személy, aki íróként a valóságrögzítő-modellező szerepet vállalja fel („Én kívülálló vagyok, és az is szeretnék maradni. A krónikás, ha úgy jobban tetszik, a kukkoló. Leselkedek és hallgatózom, és mindent feljegyzek, mint a szerzetesek, akiknek ez volt a kötelességük."). Egy bizonyos ponton azonban rémülten tapasztalja, hogy a történet kicsúszik a kezéből. Megpróbálja utómunkával feliratozni a filmet („Az olvasók intelligensebb része már valószínűleg észrevette, hogy..."), ami fából vaskarika, szemfényvesztés, úgyhogy gyorsan abba is hagyja, még kipróbálja a némafilmekből és revüműsorokból ismert, képernyőre vetített vagy táblakörbehordozással közvetített magyarázó szöveg technikáját („Itt újra engedtessék meg a sorok írójának, hogy közölje közlendőjét. A taxis nem véletlenül került be a képbe."), de ez már a feltétel nélküli kapituláció.

Hajdú István
Hadonászó emberek
Méry Ratio
A tehetséges novellista harmadik önálló prózakötete.
Kötve, 159 old.,
13,5x21 cm
bolti ár: 180 Sk
kedvezménnyel: 161 Sk

Hajdú István addig titkolja szerepét saját művében, míg már alig van hozzá köze. A Hadonászó emberek előbb a történetet, aztán a cselekményt, majd a kompozíciót és a hangot (a nyelvet) is el- és átveszik tőle. A film szereplői egyre közelebb kerülnek kamerájához, leheletük elhomályosítja az objektívet, végül addig hadonásznak, míg kirúgják az állványt is a gép alól. A lencse ettől kezdve nem azt rögzíti, amire eredetileg beállították, sem a mikrofon. E két eszköz a szerző ellen fordul: „ott függ a feje felett, akár Damoklész kardja, amely bármely pillanatban elkaszálhatja a lábát." A regény írója és címe a borítón felcserélődik.

Mégis úgy tűnik, a Hadonászó emberek eddig nem ismert írói lehetőségeket nyitott meg Hajdú István előtt. Új regényének több szakaszában sikerül magáévá tennie főhős írója, Első Személy helyzetét, s olyan „vájt fülű narrátorrá" lennie, „akinek látszólag semmi köze a cselekményben szereplő személyekhez, titkolt jelenlétére mégis következtetni lehet az önmaga alkímiája szerint kikevert végtermékből."

Csanda Gábor

Niké mikor habozik

Bodnár Gyula Szavak, színek, színképek c. könyvéről

Bodnár Gyula *Szavak, színek, színképek* (Nap Kiadó, Dunaszerdahely, 2001) című esszé-, kritika- és jegyzetgyűjteménye hasznos könyv, szükséges könyv, és – szomorú-szép könyv is: annak a cca negyven évig tartó hazai irodalmi-színházi-művészeti múltnak a megidézése, amely egyrészt – neofitáink fals visszaemlékezéseiben, lihegő licitjeiben – lassan már csaknem valamiféle szellemi haláltáborrá növi ki magát, másrészt viszont – főleg fiataljaink közönyének köszönhetően – egyszerűen nem létezik, a szellemtörténelem tévedésének, elhanyagolható féregnyúlványának tekintendő.

A gyászos negyven év világa, társadalma persze valóban tábor volt, lágerország, s mi benne lágerpolgárok, de azért a kultúrája, a kultúránk nem volt egyértelműen láger-kultúra. Negyvenéves lágertörténetünk, kultúránk, irodalmunk az ember azon egzisztenciális kiterjedéseiről *is* szólt, amelyeknek köszönhetően mi, az alanyok, a minimalizált életlehetőségek között is képesek voltunk, ha nem is teljes életet élni, de legalább szellemünk lényegi funkcióit működtetni.

S a „lényegi funkcióinknak" a működtetését neveztük akkor szlovákiai magyar kultúrának, szlovákiai magyar irodalomnak, s ennek a működésnek a komoly tekintetű, jó tollú, kitűnő felkészültségű krónikása lett az akkoriban még egészen fiatal Bodnár Gyula, az *Új Szó* és más hazai lapok munkatársa, kritikusa, publicistája, jegyzetírója.

Bodnár Gyula zömében 1989 előtti írásokból összeállt kötete 2002-ben (s itt visszatérek a bevezető mondatom „szomorú-szép-bús" kifejezésének a jelentéséhez) akarva, nem akarva s paradox módon nosztalgikus mögöttes jelentést *is* nyer. Volt egyszer egy furcsa, szinte felszín alatti világ, mondja Bodnár a sorok között, amely szegény volt, sivár volt, de tengődésében, megnyomorítottságában is próbált magának – a diktált „raisonnal" szemben – saját szellemi hegy- és vízrajzot, saját lélekmorfológiát, saját irodalmat, színházat, képzőművészetet teremteni. Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy szlovákiai magyar kultúra.

Ilyen értelemben, egy egészséges nosztalgia értelmében szomorú-szép-bús könyv tehát a *Szavak, színek, színképek.* De ennél természetesen sokkal több is.

Vannak kritikusok, hivatásos olvasók, színház- és képtárlátogatók, akiknek írásai közönyösen hagynak bennünket, s vannak olyanok is, akiknek a kézikönyvtárában vagy asztalán szívesen ott-tudnánk, odakívánjuk könyvünket, alkotásunkat. Bodnár Gyula az utóbbiak közül való. Ha ő valamiről ír, akkor az (ha csak nem kimondottan elmarasztaló a szerzői szándék) fontosságban, komolyságban, jelentőségben megnő, sok irányban funkcionálódik, többszörös,

Bodnár Gyula
Szavak, színek, színképek
Nap Kiadó

Válogatás az ismert publicista-szerkesztő „feljegyzéseinek", útközben született írásainak javából: huszonöt esztendő irodalmi-közírói tevékenységéből. A honi magyar szellemi élet (irodalom, színház, zene, nyelv) leleményes szöveggyűjteménye; az élet és a kultúra – belülről, Bodnár Gyula hiteles tudósítása alapján.

Fűzve, 216 old., 14,5x20,5 cm
bolti ár: 160 Sk
kedvezménnyel: 80 Sk

Letelepedési engedély egy belakható világba

Tőzsér Árpád „életműsorozatának" ötödik kötetét adta közre a Nap Kiadó. A szerény terjedelmű, de annál jelentősebb válogatás szempontja természetesen nem véletlen: a kötet koncepciója egészen egyedi, s a Tőzsér-költészettől elválaszthatatlan poétikai, létértelmezési kategóriák sajátos tükre. Tőzsér szerint az ún. hamvasi Ötödik Géniusz, az északi ember territóriumának egy lehetséges „bölcseleti" indíttatású megszövegesülése igencsak pregnánsan jelentkezik bizonyos észak-közép-kelet-európai szerzők műveiben. Ilyen értelemben Tőzsér antológiája tematikus egységet is képez, de korántsem valamiféle tételigazolás céljából.

A fordítás Tőzsérnél integratív része saját költészetének, de talán a határok sem teljesen markánsak, hiszen szinte naivitásnak hathat a kortárs interpretációs technikák szemszögéből a rekonstruktív szándék izoláltságjegyeinek hangoztatása vagy ne adj' isten számonkérése. A fordított vers magyar vers elsősorban, s a kortárs versdiszkurzusban kell helytállnia. A könyv Tőzsér útlevele is, jobban mondva letelepedési engedélye egy belakható világba. Az utazás a hamvasi útvonal mentén történik: Finnországtól Szlovákiáig, jobban mondva az olvasó Tőzsértől az író Tőzsérig, mindig a „homokóra nyakában".

Edith Södergran (1892–1923) finnországi svéd költőnő expresszionista felségterülete a kiinduló állomás. Izgalmas játék összevetni Fodor András Södergran-interpretációit Tőzséréivel: Fodor mintha klasszikusabb szerkezeti konstrukciókban gondolkodnék, s erőteljesebb teret adna a misztifikációnak és a zeneiségnek, minek következtében Södergran inkább a nyugatosok nyelvén beszél magyarul, Tőzsér Södergranja jóval kortársibb lírai kódot alkalmaz, inkább az Új Hold-asok generációjának versnyelvét idézi, az esztéticista modernség túlexponált énközpontúságától és dekorativitásától szinte mentesen. Ez már az *Én* c. vers hangsúlyelrendezéséiből is kiviláglik: „Idegen vagyok ebben az országban, / mely a nyomasztó tenger alatt fekszik, / föl-föllobbanó sugarakkal néz rám a nap, / sodródik ujjaim közt a levegő." (Fodor) „E súlyos tenger mélyén fekvő országban / én idegen vagyok, / a nap bepillant hozzám, cikázik sok sugára, / kicsorog két kezem közül a szellő." (Tőzsér). A *Lapos part* (Fodor), azaz az *Ala-*

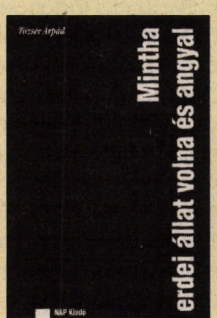

Tőzsér Árpád
Mintha erdei állat volna és angyal
Nap Kiadó

A szerző életműsorozatának zárókötete, *válogatott versfordításai* már a címével is megindítja képzeletünket. Nem a költő, hanem (a költő kedvére, kezére játszva) Hamvas Béla találta ki az észak felé kiterjesztett Közép-Európában honos ember-alatti és ember-feletti lény jellemzésére.

Fűzve, 123 old., 15x25 cm
bolti ár: 110 Sk **kedvezménnyel: 89 Sk**

tágas kontextusokba emelődik. S Bodnár könyve, a bevezetőben már vázolt értékdokumentációs jellege mellett, éppen ennél a tágasságánál és komolyságánál fogva jelentős tett.

Kontextusai egymás fölé rétegződnek, s a konkrét olvasó/néző/műélvező nézőpontjától s az ún. szlovákiai magyar kiszögelési pontoktól a csehszlovák és szlovák irodalom/kultúra, s a közép-európai szellemiség összefüggésrendjén át egyfajta Európa-kontextusig terjednek. Értékviszonyító normáit, példáit a szerző ezekből a „kultúrkörökből" veszi (a kor irányzatos-nacionalista zártságát jellemzi a magyarországi példák, utalások hiánya), ezeknek a világoknak a kozmoszában mérődik ki a helye annak a lágerországnak, amelyiknek írói, művészei a napi túlélés feltételei között is meg tudták teremteni legalább a kulturális-irodalmi minimum ökonómiáját.

Nincs itt helyem Bodnár egyes írásainak az elemzésére, értelmezésére, minősítésére, célom tulajdonképpen csak a figyelem felkeltése egy jelentős és a sajtónk által eddig bűnösen agyonhallgatott könyvre, de azért a felsorolt „kontextusok" legelsőjéről, a szerző mint olvasó/színházlátogató/műélvező nézőpontjáról még elmondanám néhány gondolatomat. Már az is figyelemre méltó, a szerzői szubjektivitásnak szinte minden jelét száműzni kívánó, s következésképpen se hús, se hal kritikai irodalmunkban szokatlan valami, hogy Bodnár Gyulának *van* saját és sajátos nézőpontja.

Hogyan lehetne nagy irodalmunk, mikor nincsenek nagy olvasóink – mondta egyszer egy jelentős szerzőnk. A szerzők a „nagy", a jó olvasót valószínűleg olyannak képzelik el, mint amilyen Bodnár Gyula. Saját nézőpontúnak, műveltnek, sok kultúrában otthonosnak, de azért nem az akadémikus tudós fölényével, hanem a befogadó alázatával, az önértés igényével, az örök aiszthészisz nyitottságával, érzékenységével és képlékenységével olvasó irodalmárnak.

Az olvasás ezen a fokon már alkotás is: az olvasó az olvasottak segítségével megérti és újraalkotja önmagát. S ha ehhez az önértéshez és önalkotáshoz még szépírói tehetség is járul, mit t ahahogy Bodnár esetében ez nyilvánvaló, akkor a keveredésből sajátos műfaj születhet. Olvassuk el csak Bodnár *Element a gentleman* c. kis írását: irodalmi életünk egyik sajátos figurájának a haláláról úgy ír a szerzőnk, hogy az írása a példás ökonómiával adagolt információk mellett kész novella is. Fordulatos, élvezetes kis történet. Tárcanovella, mondanák a műfajelméletben járatosak.

S hány ilyen írás van a *Szavak, színek, színképekben!* Bodnár Gyula ezekben a tárcanovellákban igazán mester, ezekben az irodalmi kisformákban válik az olvasó-Bodnár vitathatatlanul alkotó-Bodnárrá.

S valamit még a könyv küllemérol.

A borító kompozíciójának finom, mégis nyugtalanító, pasztell-piros-zöld-fekete színeiből a felszállni készülő Niké torzója sejlik ki. Mészáros Angelika művét nézve nem lehet nem gondolni azokra a terméketlen hazai vitákra, amelyek arról szóltak, hogy létezik-e szlovákiai magyar kultúra, nevezetesen: létezik-e szlovákiai magyar irodalom.

Van a lengyel Zbigniew Herbertnek egy verse, címe: *Niké mikor habozik.* Bodnár Gyula könyvében s borítóján a szlovákiai magyar kultúra/irodalom a habozás pillanatában rögzül: még nem tudni, felszáll-e vagy a felszállást megelőző pillanatban marad az idők végezetéig.

Mi, 2002-ben már tudjuk, hogy nem szállt föl, de azt is tudjuk, hogy ha egy pillanat egyetlenegy valakiben saját és sajátos látvánnyá, művészi vízióvá rendeződik, akkor az a pillanat egy sajátos, esztétikai időben már kitörölhetetlenül jelen van, létezik.

Tőzsér Árpád

Bodnár Gyula
(Királyhelmec, 1948)
Újságíró, szerkesztő, műfordító
Önálló kötetei:
Messze van Helgoland (Publicisztikai írások 1974–1989). Kalligram, 1992
Görög Európa. (Publicisztikai írások 1988–1998). Nap Kiadó, 1998
Szappanopera a medencében (Telenapló 1995–1999). Nap Kiadó, 2000
Szavak, színek, színképek (Egy ingázó feljegyzései). Nap Kiadó, 2001

csony part (Tőzsér) c. vers esetében ez még hatványozottabban igaznak tűnik. Tomas Tranströmer (1931) Nobel-díj-várományos (vajon jelent ez még valamit?) svéd költő „alapélménye a mindenséget átható és mozgató erők fenséges, panteisztikus egysége" – vallja Tótfalusi István. Tőzsér ezúttal is önnön magánmitológiájának megfelelő verseket választott az életműből; kivált *Az elfeledett kapitány* c. opuszra gondolok: „egy cardiffi kórház ágyán vérzett el / valami belső sírásban. / Feküdt, / horizonttá válhatott végre." Az ember végül fényképben és interpretációk sokaságában létezik, a szöveget pedig a világ panteisztikus erői mozgatják.

A lengyel állomás akár egy közelmúltbeli Tőzsér-kötet részlete is lehetne: itt képződik meg a közép-európai ember emblémája, Cogito úr is Zbigniew Herbert (1924–1998) tollán, Mittel úr tejtestvére. Cogito úr már a nevében is kifejezi azt az egyetemes gondolkodástörténeti váltást, melyet a felvilágosodás kori episztémé, illetve a descartes-i alapokra épülő modernség válsága jelentett. A lírai anekdotikus hős nemcsak szerepjáték, nemcsak maszk, inkább az én kitolása egy egyetemes életérzésbe, mely nyelveket és létmódokat forraszt egységbe, s mely felfüggeszti a klasszikus versnyelv lírai kódjait. A kötet egyik legjobb költeménye, a *Caligula* a kavafiszi dikció pszeudo-történetírói gesztusát alkalmazza újra, Herbert pedig a neohellénista kavalkád közép-európai újraszituálásában látszik érdekeltnek, de kizárólag a groteszk irónia erényeivel.

A cseh territórium Nezval klasszikus veretű balladájával indul, ami ékesen bizonyítja, Tőzsért a formai kötöttségek csak még inkább inspirálják. Závada versei korai Tőzsér-versek lehetnének (*Egy parasztaszszonyhoz, Vadlibák húznak).* A cseh részleg legizgalmasabb fejezete Vladimír Holan munkáinak (zömmel szinte epigrammatikus tömörségű verseinek) minigyűjteménye: e versekben a testiség és a testiség létre nyíló tragédiái jelennek meg, a jelen tragédiája, ahogy egyszerre mutatkozik meg a mindenség pontjain. Holan az olvasási folyamat erotizálásával mintegy a barthesi szövegélvezet metaforikájának testvérévé lesz: „s a könyvem szemérmetlenül szétveti combját / Gilgames háromrőfös férfitagja előtt". A női–férfi látásmód tematizálása a kortárs északi irodalmak sajátja is, elég a finnországi svéd Tikkanenre vagy a finn Arja Tianenre gondolnunk. Holan szexualitást tematizáló merész költeményei rendre a létezés tragikumának viszonylatában születtek: a szenvedély az időbe zárt hús tragédiája előli menekülés, ugyanakkor menten komikussá válik, mihelyt kikerül az emberi dimenzióból. Hasonló nyelvezeten szól Hrabal *Adagio Lamentosója* is. A természet panteista felfogásától indító képi-asszociatív fordítói beszédmódot követő történeti-társadalmi beágyazottságú értelemkonstrukciók dokumentarista nyelve után Holan és Hrabal versei alkotják a jobbára tragikomikus testi dimenzió naturális és naturalista hangvételét, természetesen széles értelmezési dimenzióval.

A szlovák válogatás fénypontja Feldek-Tőzsér. A többi szerző meglehetősen konvencionális költőnek hat a kortárs magyar poétikai iskolák dzsungelében, s a kötet egészében is inkább csak színezékjellegük van. Feldek ismét „északi ember", a Mittel és Cogito úr nevével fémjelezhető beszédmód harmadik autentikus artikulációja. Feldek a Rúfus vagy Buzássy által komolyan vett ún. „nagy szavak" és „nagy elbeszélések" dekonstruálásában hoz merőben újat: Feldek epikus-anekdotikus természetű költeményei talán a magyar Kálnokyt idézik. Feldeknél a költői funkció megszabadul túlromantizált önreprezentációs gesztusaitól, s ezt kiválóan érzékelteti a fordító is.

Tőzsér Árpád műfordításai a magyar költészet gyöngyszemei. Egy egységes, északközép-európai eidosz számos és nagyon is sokféle artikulációjának lírai dokumentumai.

Csehy Zoltán

Múltkataszter

Magyarságtörténeti szempontú problémakataszter – így jellemzi a Lilium Aurum kiadónál *A kárpátaljai magyarság történeti kronológiája 1918–1944* címmel idén megjelent kötetét Fedinec Csilla történész, a budapesti Teleki László Intézet Közép-európai Tanulmányok Központjának tudományos munkatársa. A könyv valóban problémakataszter (is), mert az időrendiség elvét követve érdekes, további kutatásra késztető mozaikokat mutat be az 1918-tól 1938-ig Podkarpatszka Rusz néven Csehszlovákiához, 1939 és 1944 közt pedig Magyarországhoz tartozó Kárpátalja múltjából. A szerző szerint a munka azért fogható fel a korabeli társadalmi problémák nyilvántartásaként (is), mert a tárgyalt időszakról hiányoznak a terület önálló gazdaság-, művelődés-, politika- és magyarságtörténeti monográfiái. Fedinec Csilla könyve azonban több problémakataszternél: egyszerre kronológia és lexikon (alapos intézményi, személynév-, helynév- és tárgymutatóval), s tekinthetjük egyfajta interaktív történelmi olvasókönyvnek is, amely a politikán kívül a tágabb közéletből és a mindennapokból is sok mindent villant fel – gyakran a korabeli sajtó idézésével.

A kutató a múlt tükördarabjait tartja a jelennek: ha beléjük pillantunk, gyakran döbbenünk meg, borzadunk el és/vagy ismerünk magunkra. Csak néhány olyan példa, amely többé-kevésbé, így vagy úgy a szlovákiai magyarság 1945 utáni múltjában, sőt, akár a jelenében is felbukkan: Trianon után először 1924-ben lehet Magyarországra telefonálni, akkor is csak Budapestre s kizárólag kereskedelmi ügyekben; az első magyarországi napilapot hivatalosan csupán 1925-ben hozhatják be Szlovenszkóra és Kárpátaljára; 1932 novemberétől kedvezményes vasúti jeggyel és vízum nélkül utazhat Magyarországra mindenki, aki megveszi a Čedok utazási iroda „Három nap Budapesten" jegyfüzetét; a népiskolákból 1933-ban miniszteri rendeletre eltávolítják „az olyan térképeket, melyeken a helységeket nem hivatalos nevükön jelölték meg, hanem régi nevükön szerepelnek, vagy a mai határokat helytelenül tüntetik fel"; minisztériumi rendelet alapján 1928 októberétől a Magyarországon szerzett diplomákat Csehszlovákiában nem honosítják; a pozsonyi iskolaügyi felügyelőség az ungvári püspöki vikariátusnak 1929 augusztusában megtiltja, hogy a lelkészek Szent István napját nyilvánosan megünnepeljék. „Múltkataszter" ez a kötet, amely felett nemcsak azt hümmöghetjük, hogy lám, ez akkor így volt, hanem azt is: lám, ez már akkor így volt, ez még most is így van. S Fedinec könyve ettől még érdekesebb, még tanulságosabb lehet – ha ugyan tanulhatunk a történelemből.

A számos múltbeli mozzanat mellett van egy, az egész időszakot végigkísérő, tehát a kronológiában is gyakran megjelenő problémakör: Kárpátalja Csehszlovákián belüli autonómiájának kérdése. Prága húsz éven keresztül önrendelkezést ígér Kárpátaljának, azzal, hogy a terület lakosságán múlik, mikor érik meg az autonómiára. Jól jellemzi az elodázás taktikáját, hogy Eduard Beneš köztársasági elnök még az 1936-os karácsonyi rádióbeszédében is csak ködösen fogalmaz: „Podkarpatszka Rusz autonómiája bevezetés előtt áll. 1937-ben ott is eleget fogunk tenni a kívánalmaknak".

Kárpátalján 1918 és 1938 közt valós autonómia helyett lényegében csak az autonómia tudata, igénye létezett. Ám úgy tűnik, ez is elegendő volt ahhoz, hogy a kárpátaljai magyarság részéről az említett időszakban „az intézményesülést, a politizálást a szlovákiai magyarságtól való elkülönülés szándéka vezérelte". Fedinec hangsúlyozza, hogy „...a kárpátaljai magyarok önálló pártpolitikát folytattak, külön pénzügyi támogatást kaptak Magyarországról, (...) külön társadalmi egyesületi szervezetet, színi kerületet, labdarúgó-szövetséget stb., saját egyházat akartak". A szerző szerint a „kárpátaljai magyar" gondolat a maga közegében az „erdélyi magyar" gondolathoz hasonlított, „azzal a különbséggel, hogy az előbbi esetében a többségi nem magyar lakosokkal szemben nem élt ellenségkép, megvolt a hallgatólagos őslakos egység".

A szlovákiai és a kárpátaljai magyarság egymás közti viszonyát hasznos volna alaposabban is megvizsgálni. Fedinec Csilla könyve bevezetőjében azt írja, hogy a kárpátaljaiak „nem kívántak közösködni semmiben a felvidékiekkel, noha az utóbbiak retorikájában a Felvidékről szóló közbeszéd magában hordozta a kárpátaljaiakról való gondolkodást is, de ebben előfordult a disszonáns lekicsinylő viszonyulás". Ezt a „disszonáns lekicsinylő viszonyulást" kellene górcső alá venni, hogy megtudjuk: a mai szlovákiai magyar közélet és közbeszéd miként gondol a közép- és kelet-szlovákiai magyarságra, amikor például „keleti végeket" emleget.

Korpás Árpád

Fedinec Csilla
A kárpátaljai magyarság történeti kronológiája 1918–1944
Lilium Aurum

A kárpátaljai magyarság történelmének kronológiája hiánypótló mű, amely nélkülözhetetlen alapul szolgál a tudományos igényű kutatáshoz.
Fűzve, 536 old.,
12x19,5 cm
bolti ár: 330 Sk
kedvezménnyel: 310 Sk

M. Csepécz Szilvia
Hess-hegy titka és a fapapucsok
AB-ART

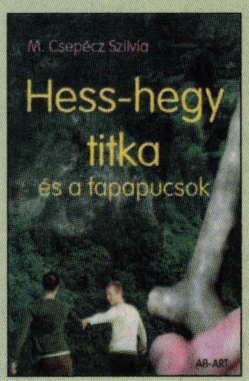

Kalandos történet tetszés szerint választható folytatásokkal tíz éven felülieknek. A szerző fantáziavilágának ismerős és legújabb alakjai egyaránt szerephez jutnak, hogy újrafogalmazzák a gyermek számára a világ fontos, szép vagy elrettentő dolgait.
Kötve, 160 old., 20x15 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Ozogány Ernő
Magyar atomocska
Méry Ratio

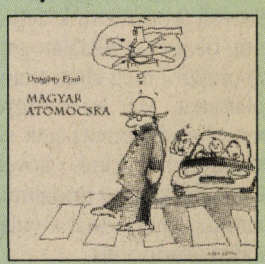

Közismert, mekkora részt vállaltak a magyar tudósok az atomkutatásban. Nobel-díjasaink névsora fémjelzi, mit adott az emberiségnek és a tudománynak ez az európai kis nép. Ezeket a fényes fejezeteket írja le ez a – főleg az ifjúságnak készült – könyv érdekfeszítő, elmés, egy krimi izgalmaival vetekedő stílusban.
Kötve, 96 old., 20,5x20,5 cm
bolti ár: 190 Sk **kedvezménnyel: 171 Sk**

Monoszlóy Dezső
Gutaütöttek balladája
AB-ART

Az akarat test feletti hatalmának megszűnését, majd e hatalom visszaszerzésének lassú és keserves folyamatát, a munkaszolgálat esetlenségét fogalmazza meg új művében, a Gutaütöttek balladája című, groteszk és abszurd elemekkel is fűszerezett, plasztikus nyelven írt hosszúversében a költő. Nagy Zoltán illusztrációival.
Kötve, 64 old., 13x19 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 135 Sk

Kovács László – Görföl Jenő
Középkori templomok a Csallóközben
Nap Kiadó

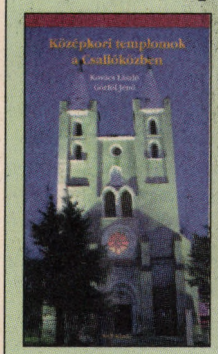

Ha valaki a Csallóközben jár, meglepi őt az egymáshoz közel eső falvakban található feltűnően sok középkori templom. Oly sűrűségben fordulnak elő ezek a zömükben több mint hétszáz éves építészeti emlékek, hogy ez a Kárpát-medencében is szinte kivételes. A párját ritkító, műnyomó papíron kiadott útikalauzban Görföl Jenő közel kétszáz nagyszerű fotójához Kovács László írt avatott, élvezetes szöveget.
Fűzve, 109 old., 12,5x21,5 cm
bolti ár: 299 Sk
kedvezménnyel: 199 Sk

Vitetnek ítélőszékre
Az 1674-es gályarabper jegyzőkönyve
Kalligram

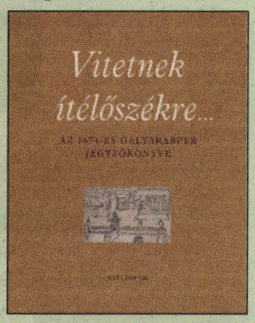

A könyv a gályarabper néven hírhedt esetet idézi meg. Az 1674-ben Pozsonyban törvényszék elé idézett több száz protestáns prédikátort az uralkodó és a katolikus egyház iránti ellenséges szándék vádjával fogták perbe. A könyv tartalmazza a jegyzőkönyv latin szövegét s magyar fordítását.
Kötve, 344 old., 15x24 cm
bolti ár: 599 Sk **kedvezménnyel: 499 Sk**

L. Juhász Ilona
Rudna I.
Temetkezési szokások és a temetőkultúra változásai a 20. Században
Lilium Aurum

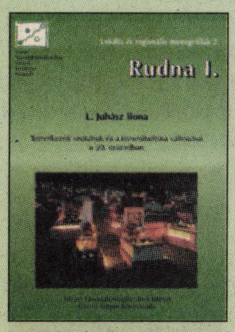

A kötet az egész magyar nyelvterület viszonylatában is egyedülálló vállalkozásként egy település, a nyelvhatár peremén található Rudna temetőjének teljes dokumentációját adja, s nyomon követi a halállal és temetéssel kapcsolatos hiedelmek, szokások 20. századi változásait is.
Fűzve, 344. old., 16,5x23,8 cm
bolti ár: 400 Sk **kedvezménnyel: 380 Sk**

A gondolkodás autonómiája

Aki most az „autonómia" olvastán zsigerből prüszkölni, netán csapkodni kezd, annak azt ajánlom, higgadjon le, és nézzen utána e fogalom mibenlétének, jelentéstartományainak, ezzel együtt pedig alaposan vizsgálja felül, mit jelent számára ez a szó. Akár Miroslav Kusý írásaiban is utánanézhet. Mivel pedig Kusý professzor *A magyarkérdés Szlovákiában* című könyvéről mormognék itt pár sort, mindazon nemzeti demagógoknak is szívből ajánlom ezt a művet – szellemi terápiaként –, akik személyes vagy politikai megdicsőülést éreznek, valahányszor a haza, önállóság, autonómia kifejezéseket hallják vagy kimondják. Tévednek azok, akik nemzeti alapon vallják a „miénknek" ezt a nagyszerű embert és gondolkodót, megkockáztatom: a szlovák Bibó Isvánt. Legyen ez bármily kategorikus, javaslom, tegyék Kusý írásait ajánlott olvasmánnyá Szlovákia valamennyi középiskolájában, akár a modern történelemoktatás részeként, akár gondolkodást fejlesztő „ajzószerként". Többet érne, mint bármilyen, Európát népszerűsítő kampány. Mert ha sikerült mára valamit is megőrizni és korszerűen továbbadni a klasszikus európai kultúrából és szellemiségből, azt itt, a saját házunk táján Miroslav Kusýnak is köszönhetjük. De térjünk a tárgyra.

A könyv a Kalligramnál 1993-ban megjelent *Szlovák vagyok, szlovák leszek* folytatásának is tekinthető, kiadását pedig a „sötétség oszlatása" mellett két tényező is indokolttá tehette: a regionalizmus megerősödése Nyugat-Európában s ezzel párhuzamosan integrálódásunk ez EU-ba, másrészt pedig az önálló szlovák állam megalakulása óta eltelt majd tíz év belpolitikájának sok tekintetben szomorú alakulása. Ennek a politikának mindmáig – sajnos – egyik legérzékenyebb pontja a nemzetiségi kérdés, amelynek kezelése és megoldása egyben az állam és a társadalom fejlettségét, ha úgy tetszik: felnőttségét is pontosan tükrözi.

Nemzeti vagy polgári államot? Központosított hatalmat-e, vagy pedig önálló jogkörökkel rendelkező régiók természetes szövetségét? Mit jelent a szubszidiaritás elve? Mi a civil társadalom? Mi a monolitikus állam? Mi a multietnikus társadalom? Mi a különbség etnikai, területi és önkormányzati autonómia közt? A regionalitás paradigmájában mi az összefüggés funkcionális tér és politikai tér között? Mely európai és amerikai példák követhetőek a honi kisebbségpolitikában, és melyek nem? Miért épp a nacionalizmus újjáéledése fenyegeti a leginkább e térség nemzeteinek egészséges fejlődését, és milyen történelmi, geopolitikai okokra vezethető ez vissza? Mi a balkáni háború számunkra legnagyobb tanulsága? Miként lehet az alapfeltételeket megteremteni ahhoz, hogy (Grendel szavaival élve) szellemiekben se az elszigeteltség, hanem az egyetemesség (nem uniformizáltság!) felé forduljunk?

Olyan kérdések ezek, amelyek Szlovákia jelenét és jövőjét alapjaiban érintik. Nem mindegy tehát a rájuk adott válaszok minősége és időtállósága. Miroslav Kusý egyebek között ezekre a kérdésekre is érvényes válaszokat ad. Miként azt is részletesen elemzi, hogy miért épp a szlovákiai magyar kisebbség tudott eddig a legdemokratikusabb államalkotó elemként fennmaradni. Viszont arra is rámutat, hová vezet a tisztán etnikai alapú politizálás. Tárgyilagosan, észérvekkel, differenciált alapossággal bírálja a szlovák alkotmány (s egyben jövőkép) hiányosságait; konstatálja: mindaddig, amíg Szlovákia nemzetállamként határozza meg önmagát, senki sem háborodhat fel azon, ha az itteni magyarság akár a területi autonómia ötletével is előrukkol időnként.

Kusý professzor nem ebben látja a megoldást. Sokkal inkább az egészséges kompromisszumokban, a mindkét fél számára méltányos, tehát előnyös közigazgatási elrendezésben, kulturális, gazdasági együttműködésben, egymás megbecsülésében. Ám ehhez óhatatlanul szükséges a múlttal való józan szembenézés, a feltupírozott nemzettudatnak, a hamis mítoszoknak, a tabuknak, a szakadatlan „egymás ellen határozzuk meg önmagunk"-féle frusztrált énképeknek az elvetése is – mindkét fél részéről.

Kusý érdeme, hogy szlovákként ő elsősorban a saját nemzete szellemtörténetében és történelemtudatában teremt biztos kézzel rendet, precízen és finoman, őszintén. Csoda, ha ma, egy elrontott közigazgatási reform után és a hazai közélet, politizálás teljes intellektuális-morális elrohadásának küszöbén még mindig gyűlölik és köpik őt? Na de a többség képviselői közül ki írta meg a legpontosabban a kommunista, a rendszerváltó, majd pedig az „önálló szlovák" kormányok nemzetiségpolitikájának bírálatát? E könyv tanúsága szerint is – Kusý, a par excellence szabad ember, az autonóm gondolkodó.

Mikor hallgatnak végre rá? Olvassuk tehát újra és újra! Óriási esély az emberhez méltó életre – mindannyiunknak.

Buchlovics Péter

Miroslav Kusý
A magyarkérdés Szlovákiában
Kalligram
Fűzve, 232 old., 12x20 cm
bolti ár: 210 Sk
kedvezménnyel: 189 Sk

Az úton levés poét(ik)ája

A Harmadnapon mutatkozik a legjelentékenyebbnek

Tolcsvai Nagy Gábor új könyve nem az első, és (vélhetően) nem is az utolsó monografikus összefoglaló Pilinszky János művészetéről. Az értelmezés folyamatának bevégezhetetlenségére a szerző már a könyv első fejezetében felhívja a figyelmet. Befogadástörténeti vázlatában röviden utal a Pilinszky-recepció legfontosabb stációira. Fülöp László „dogmatikus" értelmezésétől Tüskés Tibor életrajzán és Radnóti Sándor „szenvedő misztikus"-interpretációján át a mai olvasatokat inkább meghatározó elemzésekig (Szegedy-Maszák Mihály, Németh G. Béla) terjedően vázolja a különböző időszakok Pilinszky-értésének főbb szempontjait. Rámutat arra, hogy csak az „irodalomelméleti paradigmaváltás" után vált hozzáférhetővé a Pilinszky-művek olyan horizontja, amely immár egyértelműen esztétikai és poétikai „jegyekre" fókuszálva (úgy mint az ontológiai bizonyosság, illetve ennek elvesztése, a nyelvhez való viszony, a hermetizmus kérdése, valamint a szövegköziség különféle eljárásai) inszcenírozta az értelmezés műveleteit. A saját megközelítésmódját „hermeneutikai alapozású irodalomértés"-ként aposztrofáló szerző elemzéseiben olyan kérdésekre helyezi a hangsúlyt, mint a véges emberi és a transzcendens végtelen összekapcsolásának „nehézségei", a világba vetettség és a semmivel való szembesülés élménye, a szubjektum világban-benne-létének a lírai beszéd általi létrehozása, illetve fenntartása stb. Elemzéseiben a teológiai háttéren (Karl Rahner) kívül szerepet kap a versek ontológiai implikációit felszínre hozó egzisztenciálfilozófiai konstrukció is (Martin Heidegger).

Tolcsvai Nagy Gábor nem rejti véka alá azt a véleményét, hogy Pilinszky esszéit és egyéb alkotásait nem tartja a versekkel egyenértékűeknek. „Pilinszky életműve elsődlegesen lírai jellegű, akár prózai és drámai írásaiban is." Esszéiről szólva megjegyzi, hogy azok jobbára csak verseinek tematikáját próbálják újraírni, de közelről sem jutnak olyan magasságokig (és mélységekig). Egyéb prózai műveivel és a drámákkal sem jár el kíméletesebben a szerző: mindössze néhány oldalnyi figyelmet szentel nekik a könyv utolsó előtti fejezetében.

Pilinszky életművében négy szakaszt különít el. „Az első két kötet (Trapéz *és korlát, Harmadnapon)* mint két korszak egy nagyobb tömböt alkot, bár igen jelentős különbségekkel, a harmadik korszak a *Nagyvárosi ikonok* átmeneti kötete, és a negyedik korszak a *Szálkáktól* megjelenő munkák összessége." A monográfia legterjedelmesebb részét a *Harmadnapon* verseinek értelmezései alkotják, nem véletlenül, hiszen máig ez a kötet mutatkozik (irodalomtörténeti távlatból) a legjelentékenyebbnek. Ezzel (is) magyarázható, hogy a szerző különálló fejezetet szentel a kötet három versének (*Egy arckép alá, Apokrif, Négysoros).*

A monográfus igyekszik a költő munkásságát a maga folyamatszerűségében megragadni. A harmadik kötet kapcsán jelentős módosulásokról számol be: a *Nagyvárosi ikonokban* már nem az Istenhez való közeledés áll a középpontban, hanem Krisztus evilági szenvedése, megalázkodása és szeretete. Továbbá (feltehetőleg Simone Weil hatására) az ember világban-benne-léte kreatúra-létté fokozódik le, s ez a személytelenítés újabb technikáinak alkalmazását vonja maga után. A *Kráter* című kötet felé haladva a lírai beszédmód a korábbiakhoz képest jelentősen átalakul, a lírai beszélő konkrétabb formában tér vissza, ez pedig (paradox módon) következetes személytelenítést von maga után.

Könyve zárófejezetében pedig kísérletet tesz arra, hogy Pilinszky művészetét tágabb kontextusban értelmezze. Nemcsak a magyar irodalomban kifejtett hatását említi (Tandori, Esterházy), hanem rámutat világirodalmi „kapcsolódásaira" is (T. S. Eliot, Gottfried Benn, Paul Celan, Mauriac, Camus).

Keserű József

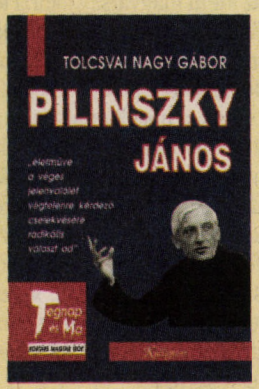

Tolcsvai Nagy Gábor
Pilinszky János
Kalligram

A *Tegnap és Ma* sorozat Pilinszky-kötete azt kívánja bemutatni, hogy a lírai én e költészetben először a világba vetettség magányával szembesül, majd a véges létezésben felismert végtelen transzcendens elérhetetlenségének apokalipszises tragikumát tapasztalja, hogy azután a személytelenítés fokozatain keresztül eljusson az e világi létezés szükségképpen nem teljes voltának eszkatologikus elfogadásához.
Fűzve, 192 old., 12,4x18 cm
bolti ár: 230 Sk **kedvezménnyel: 219 Sk**

Liszka József
A szlovákiai magyarok néprajza
Lilium Aurum – Osiris

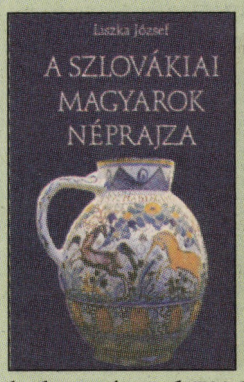

Tudománytörténeti jelentőségű és hiánypótló áttekintés, a mai Szlovákia területén élő magyarok népi kultúrájának összefoglalása.
Kötve, 544 old., 17,5x24 cm
bolti ár: 760 Sk
kedvezménnyel: 700 Sk

Peter Zajac
Másnapos ország
Kalligram

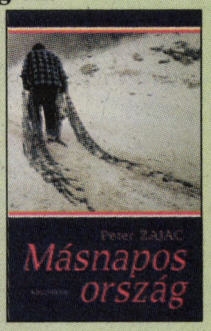

Válogatás a szerző tanulmányaiból. Valamennyi a közös közép-európai gondokról szól, az irodalomtudós, a közéleti ember, a gondolkodó szemszögéből.
Fűzve, 304 old., 12x20 cm
bolti ár: 220 Sk
kedvezménnyel: 199 Sk

Nemes Mihály
Magyar viseletek története
Méry Ratio

Az 1896-os millennium jegyében alkotta meg művét az illusztrátor. A könyv áttekintést ad az egyes évszázadok viseleteiről és öltözködéséről.
Kötve, 96 old., 21x29 cm
bolti ár: 590 Sk
kedvezménnyel: 539 Sk

Jókai Mária
András-naptól farsangig
Nyitra vidékén
AB-ART

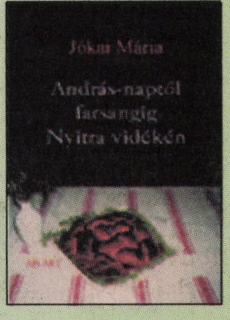

A kötet a téli időszak ünnepeit, szokásait, babonáit veszi sorra. Fotódokumentumokkal.
Fűzve, 124 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Pavel Vilikovský
Az utolsó pompeji ló
Kalligram

Vilikovský regényének története a szocializmus ideje alatt játszódik, s egy ifjú hányattatásait meséli el.
Kötve, 240 old., 16x22 cm
bolti ár: 249 Sk **kedvezménnyel: 225 Sk**

Jaroslav Durych
Isten szivárványa
Kalligram

A regény cselekménye a Szudétavidéken, a második világháborút követő kitelepítések idején játszódik. Durych erős érzelmi töltéssel, feszültséggel teli történetté dolgozza fel a témát.
Fűzve, 176 old., 12,5x18 cm
bolti ár: 160 Sk **kedvezménnyel: 139 Sk**

Németh Pál
Kézilabda szívközelből
Nap Kiadó

Egy kézilabdacsapat monográfiája. Az egykori csehszlovák sportcsodáról, a nyárasdi női kézilabdacsapatról van szó. Edzőjük hiteles forrásként számol be a hazai s nemzetközi sikereikről.
Fűzve, 130 old., 16,5x23 cm
bolti ár: 150 Sk **kedvezménnyel: 99 Sk**

Kozsár Zsuzsanna
Meseirodalmunk fája
A XX. század utolsó évtizedének szlovákiai magyar prózai mesetermése
AB-ART

Gyermekirodalmi műveket helyez el a szerző mesefán aszerint, mely korosztálynak valók.
Fűzve, 144 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 130 Sk **kedvezménnyel: 119 Sk**

A Duba-próza virtuális csúcsai

Íme, a cseh/szlovákiai magyar nagyregény

Duba Gyula a *Halódó parasztvilágban:* „Egyebet sem csinálok hát, mióta hazajöttem, mint a halál és elmúlás árnyaival hadakozom. Párbeszédet folytatok egy másik (volt) világgal, de úgy is joggal mondhatom, hogy párbeszéd a másvilággal."

Befejeződött hát a nagy trilógia. Kész van végül az oly régóta áhított „cseh/szlovákiai magyar nagyregény". A kiadó, a Madách-Posonium a címoldalon sugallja, hogy az Ívnak a csukák és az Örvénylő idő folytatása a *Halódó parasztvilág,* s nem – amint a címe sugallaná – egy korábbi s máig reprezentatívnak tartott Duba-opusé, a *Vajúdó parasztvilágé.* Mi okozza az ellentmondást? Nyilván a protagonista, Nagybene Péter alakja. Aki ugye, kell-e mondanunk, nem más: maga az író, Duba Gyula. De ugyanő a „hőse" egy másik Duba-trilógiának, az *Aszály* és az *Álmodtak tengert* ciklusnak, melynek befejezését a közeljövőre ígéri a szerző. Csakhogy e másik trilógia protagonistáját Gálnak hívják. Így a mindig önéletrajzíró Duba beleesett a hagyományos-realista regényírók csapdájába, s egy felszínesebb, mondvacsinált, sültrealista poétika alapján próbálja megkülönböztetni hősei (vagyis a maga) világát, s elfeledkezik egy mélyebb összefüggéseket rejtő-feltáró poétikáról, amely felölelné egyrészt a protagonisták nevétől függetlenül az egész egységes Duba-világot, másrészt, elhagyván a többször is megírt problematikát (a háború, a kitelepítések, a szövetkezesítés, '56, '68, de főleg a háború előtti kamaszkor – *Ívnak a csukák, Aszály*), csak a csúcsait idézné az egésznek.

Ha így nézzük a *Halódó parasztvilágot,* egy egészen más panoráma s egy egészen más trilógia tárul ámuló szemünk elé. S az már csak alighanem logikus következmény, hogy éppen a csúcsok idézik az egészet. Eszerint: a trilógia első kötete (véletlen-e a cím?) a reprezentatív Duba-könyv, a *Vajúdó parasztvilág.* Vagyis a múlt (pontosabban a régmúlt), az a korszak tehát, melynek 1945-ig, tizenöt éves koráig részese volt maga az író is. A második kötet (ahogy a valóságos trilógiában is) az *Örvénylő idő.* Csakhogy az amúgy is túl hosszúra sikeredett s többször is újraírt *Ívnak a csukák* problematikája nélkül. Az ugyanis kétségtelen, hogy a Vajúdó parasztvilág mellett a Duba-életmű eddigi csúcsa épp az *Örvénylő idő.* Tehát a '45 utáni bonyolult Kárpát-medencei (paraszt)világ, azaz hősünk (Nagybene, Gál, Duba) élete 15-től 60 éves koráig. S ez is, ugye, milyen szimbolikus: épp a felnőttkor küszöbével kezdődik s a nyugdíjaskorral végződik, noha a valódi regény a hős apjának megrendítően szépen megírt halálával végződik, Duba alighanem legszebb lapjaival.

S végül a harmadik kötet, a *Halódó parasztvilág.* Vagyis a jelen. Amelyet mondhatunk akár jövőnek is, mint ahogy az *Örvénylő idő* inkább a közelmúlt, mint a jelen. S íme, a virtuális cseh/szlovákiai magyar nagyregény. Így igaz-e, persze, nem a mi dolgunk eldönteni, hisz az egész nyilván nem több, mint szubjektív benyomás. S azt se feledjük, hogy a világéletében s ma, hetvenen túl is mindig termékeny Duba az említett virtuális trilógián kívül is írt még néhány kiemelkedő opust (*A macska fél az üvegtől, Sólyomvadászat* stb.), s meglepő, hogy ezek épp a másik, a nem parasztvilágot idéző Dubát reprezentálják, s ha van még tovább, márpedig miért ne volna, akkor ezt a másik trilógiát kellene folytatnia. Érzi ezt az író is, hisz alighá véletlen, hogy a szimbolikus 2000-ben befejezett trilógiát így zárja: „Végre felismertem a helyzetemet. Bennem halódik a parasztvilág. A Garam mentén tovább él a maga módján, az idő törvénye szerint. Ennyi a nap tanulsága. Aztán autóbuszok zúgtak és villamosok csilingeltek körülöttem. Elnyelt a nagyváros, ahol élek, s tudom, hogy már nem enged el."

Cselényi László

Duba Gyula
Halódó parasztvilág
Madách-Posonium

A regény főhőse hazaérkezve szülőfalujába felidézi a régi emlékeket, ugyanakkor szembesül a valósággal, a falu mai életével. Rájön, hogy az egykori parasztvilág halódását legmélyebben ő maga éli meg.
Kötve, 243 old., 13x20 cm
bolti ár: 165 Sk **kedvezménnyel:** 155 Sk

Miért jó, ha a Könyvjelző segítségével vásárol?
Mert ennél jutányosabb áron sehol másutt nem juthat hozzá kedvenc könyveihez!

Nincsenek csalódott vásárlóink

A somorjai Molnár könyvesboltban vevőkről, kínálatról

A valaha pállosjoggal is rendelkező Somorján ma egyetlen kis könyvesbolt jelzi a dicsőbb napokat is látott csallóközi kisváros mai lakóinak olvasási igényeit, igaz, a városban közkönyvtár is szolgál a könyvéhség csillapítására, és ugyanitt található a Bibliotheca Hungarica könyvesház.

A piactér egyik sarkában megbúvó, magyar és szlovák könyveket egyaránt árusító bolt Molnár Józsefé, itt beszélgettem **Szabó Györgyné Margit** boltvezetővel. S nem akármilyen élményben volt részem. Rövid látogatásom során, dacára nyárnak, délutánnak, rekkenő hőségnek, alig voltunk kettesben: öten is betértek könyvet vásárolni. Volt, aki konkrét kötetet keresett, mások éppenséggel itt választották ki a nekik valót – a boltvezető tanácsai alapján. Szabóné perdült-fordult, köteteket emelt le a polcról„ mindegyiket ismertette, szakszerűen bemutatta. A kínálat nagy részét maga is olvasta;

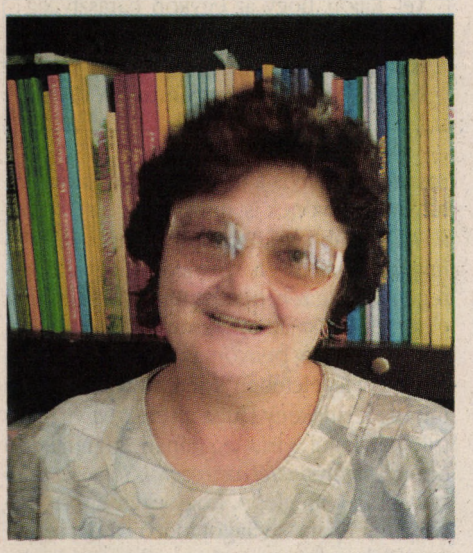

Szabóné a legjobb példa rá: könyvesboltba könyvet-olvasót szerető és ismerő ember való

így könnyű tanácsot, eligazítást adni. Nyugdíjaztatásáig tanított: kedves, értő, az olvasó és az olvasnivaló minden jellegzetességére kiterjedő figyelmes szavai mögött érződik is korábbi hivatása.

Egy fiatalember a hároméves kislányának keresett könyvet, nyárra, olyat, amelyikből a nagymama olvas majd neki esténként. Két szép könyvvel távozott, az áruk nem érdekelte. „Miért éppen ezt a két könyvet vette meg?" – kérdezem a boltvezetőt a vásárló távozása után. „Láthatta, hogy az apuka milyen sokat átnézett, levetetett, hagyta, hogy mindegyiket bemutassam. Volt ideje és türelme a válogatáshoz, tehát nem volt neki mindegy, mit vesz a gyermekének. Az egyik könyv díszesen illusztrált, a gyermek képzelőerejét a rajzokkal is megmozgató verseskötet volt, a magyar gyermekköltészet klasszikus darabjaival: ezeket a kislány, ha felolvassák neki, könnyen megtanulhatja, s már nagyon hasznosan töltötte a nyarat a nagymamánál. A másik könyvnél, az olcsóbb, dísztelenebbnél szintén a könyvet használók személye döntött: rövid mesék, melyeket a nagymama úgy olvashat fel, hogy nem fárad el a szeme, a kisunoka pedig meg nem unja őket. Ráadásul ez vastag könyv volt, nagyon sok kis mesével, tehát kedvükre válogathatnak belőlük anélkül, hogy esetleg attól kellene tartani, elfogy az olvasnivaló a szünidő végéig."

A mintegy háromezer, többségében magyar könyv között bőséggel akad szlovákiai magyar könyvkiadók terméke is, ezek több polcon alig férnek el. Egyikre-másikra rákérdezek, az iránt érdeklődve, mekkora irántuk a kereslet. A legkelendőbbnek az ifjúsági és gyermekirodalom tűnik, legutóbb a *Mesevarázs* (szlovákiai magyar írók meséi) és a *Csodalámpás* (szlovákiai magyar költők gyermekversei) fogyott több példányban, aztán az Ipoly-menti népmesék, de keresik a *Vámbéry Ármin-életműsorozatot* is, valamint az ismeretterjesztő és az általános műveltséget szolgáló könyveket (a Bödők-féle *Magyar Talentum sorozatot, A szlovákiai magyarok néprajzát* és így tovább).

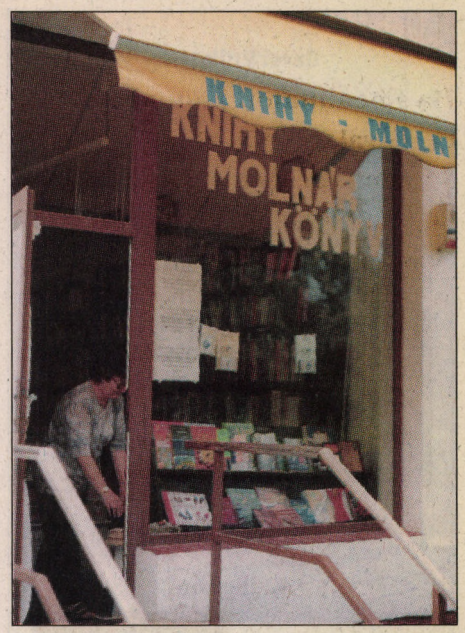

Molnár József könyvesboltja Somorján, a főúttól pár lépésre

„Nem a nyár számít holt időnek – mondja Szabóné –, hiszen nyáron is vásárolnak az emberek, hanem a fizetés előtti időszak. Szinte óramű pontossággal érezhető minden hónap végén, hogy éppen kiürülőben az emberek pénztárcája. Szerencsére többnyire állandó vásárlóink vannak, gondolom, annak is köszönhetően, hogy mindig azt kapják, ami leginkább hozzájuk illő, nekik megfelelő. Még nem fordult elő, hogy valaki visszahozta volna a boltunkban vásárolt könyvet azzal: annak alapján, amit a könyvről információként hallott tőlem, nem ezt várta. Nem árulunk zsákbamacskát, így nincsenek csalódott vásárlóink."

A könyvhöz minden esetben sokoldalú, az ízlést sem nélkülöző, olvasással megalapozott tájékoztatás, vélemény jár – ez is olyan régi-új tapasztalat, melyet az olvasók a somorjai Molnár könyvesboltban járva szerezhetnek. **(cs)**

Azon tűnődöm, milyen...

Szép és hangzatos dolgokat lehetne írni az olvasásról. Hogy hasznos. Hogy fejleszti a fantáziát. Hogy bővíti a szókincset. Na és remek szórakozás. A legjobb barát sem ér fel vele.

Igen ám, de ha ilyen köztudottan hasznos dologról van szó, akkor miért nem fontos az, hogy olvasótábor és olvasói utánpótlás is létezzen? Miért nem fontos az, hogy az itteni maroknyi magyar gyerek jó minőségű hazai magyar gyermekirodalmat olvasson? Miért nem jelenik meg legalább annyi gyerekkönyv, amennyi a felnőtteknek szánt írás? Hogy költséges mulatság mesekönyvet kiadni, a színes rajzok miatt? Ugyan kérem! Ismerek néhány külföldi mesekönyvet, ahol egy fia rajz sincs, mégis falják a gyerekek. Ahogy a kamaszodó fiam mondta kiskorában, mikor saját meséim hatását próbáltam lemérni rajta: Nem baj, mama, hogy nincs hozzá kép. Én úgyis látom. (Ennél nagyobb jutalom nem kellett nekem se akkor, se azóta.)

Vagy hogy mesekönyvet kiadni ráfizetés, mert úgysem veszi meg a szülő a csemetéjének? Egy-egy felbukkanó, elsőkötetes költőnk soványka verseskötetét hányan vásárolják meg?

Persze, ezek csak költői kérdések. Ne háríttsuk a felelősséget kiadókra és vevőkre. A hiba az írótársadalmon belül keresendő. Van, aki nem tud gyermekirodalmat írni, mert lényének minden része végérvényesen felnőtt, anélkül, hogy tehetne róla. Van, aki nem akar gyermekirodalmat írni, mert komolytalannak, megalázónak érzi, pedig tehetsége és fantáziája volna hozzá.

Gyerekeinknek nincs más választásuk, mint számítógépes játékokkal múlatni az időt, amíg az újabb Harry Potter-kötet meg nem jelenik.

Az utolsó – röpke fejtegetésemet lezáró – kérdés csak az, vajon ki olvassa el tíz-húsz év múlva a majdani költők-írók felnőtteknek szánt műveit, ha a mostani gyermekeknek nem válik természetes cselekvésükké és létszükségletükké az olvasás? **Kozsár Zsuzsanna**

Kedves könyvbarátok!

Ha a bemutatott könyvek közül valamelyik elnyerte a tetszésüket, a megjelölt kedvezményes árakon bármelyiket megrendelhetik.

Postacímünk:
Vydavateľstvo Kalligram, s. r. o.
Staromestská 6/D P. O. Box 223
810 00 Bratislava 1
Tel./Fax: 00421-2-544 15 028
e-mail: distribucia@kalligram.sk

1000 Sk feletti megrendelés esetén nem számítunk fel postaköltséget (50 Sk).

Könyvtárak és iskolák, figyelem! 1000 Sk feletti megrendelés esetén 25% kedvezményt biztosítunk.

Akció!!!

A Kalligram Könyvkiadó nyári ajándékcsomagja!

Tisztelt Könyvbarát! Ha most megrendeli **Grendel Lajos** életműsorozatának trilógiaként is emlegetett három kötetét (Grendel Lajos Művei, új kiadás: **Éleslövészet, Galeri, Áttételek),** akkor a bolti ár helyett (3x150 Sk) mindössze 400 koronát fizet, ráadásul negyedik kötetként ajándékba kapja a szerző legújabb (dedikált), **Nálunk, New Hontban** című regényét.

Ajándékcsomag a Nap Könyvkiadótól!

Tisztelt Könyvbarát! Ha most megrendeli **Bödők Zsigmond** Magyar Talentum című sorozatának első három kötetét (**Nobel-díjas magyarok**, **Világjáró magyarok**, **Magyar feltalálók I.**), akkor a bolti ár helyett (3x129 Sk) mindössze 300 koronát fizet, ráadásul negyedik kötetként ajándékba kapja a szerző legújabb, **Magyar feltalálók a repülés történetében** című könyvét.

Megrendelését postázza az alábbi címre:
Vydavateľstvo Kalligram
Staromestská 6/D
P. O. Box 223
810 00 Bratislava 1
Vagy egyszerűen tárcsázza a 02/544 15 028-as telefonszámot.

1

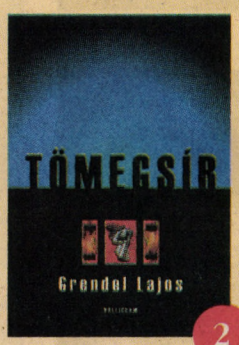

2

3

4

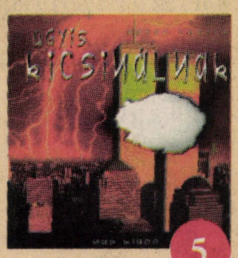

5

MEGRENDELŐLAP

Szerző(k) és cím(ek): .....

.....

.....

.....

.....

.....

A megrendelő neve: .....

Lakhely, utcanév, ház- és irányítószám: .....

A megrendelés kelte, a megrendelő aláírása: .....

Postacímünk: Vydavateľstvo Kalligram, s. r. o.
Staromestská 6/D P. O. Box 223
810 00 Bratislava 1

+ Meglepetés: ajándék könyv!

Ha megrendelésének értéke meghaladja az 1000 koronát, a fenti 5 könyv bármelyikét a megvásároltakhoz csomagoljuk!

Ajándékba
a ..... sorszámú könyvet kérem!
A megrendelő aláírása: .....

Augusztusi számunk nyertesei

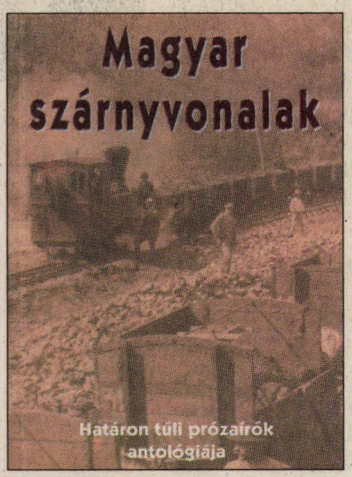

A Könyvjelző júliusi számában bemutatott könyvek közül többen felállították s beküldték a szerkesztőségbe saját slágerlistájukat. A szerencse ezúttal özvegy **Kovács Józsefné** ipolysági olvasónkra mosolygott rá, nyereménye: *Barak László Úgyis kicsinálnak* c. verseskötete (a Nap Kiadó ajándéka).

Íme, az ő slágerlistája:

1. Haraszti Mária: Pimpimpáré
2. Duba Gyula: Halódó parasztvilág
3. Erasmus – Agrippa: Kétarcú orvostudomány

A szerkesztőre is rámosolygott a szerencse, mert **Méry Júlia** személyében művelt és szorgos munkatársa akadt. A beküldött slágerlistáért nyereménye úgyszintén *Barak László Úgyis kicsinálnak* c. verseskötete (a Nap Kiadó ajándéka); sok-sok ötletéért, elmés feladványaiért küldöm neki a *Magyar szárnyvonalak (Határon túli prózaírók antológiája)* című prózagyűjteményt.

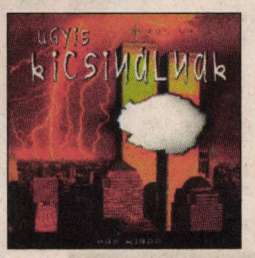

S íme, az ő slágerlistája:

1. Ment-e a könyvek által a világ elébb?
2. Erasmus – Agrippa: Kétarcú orvostudomány
3. Kibédi Varga Áron: És felébred, aminek neve van
4. L. Juhász Ilona: Rudna I.
5. Liszka József: A szlovákiai magyarok néprajza
6. Kovács – Görföl: Középkori templomok a Csallóközben
7. B. Kovács István: A méhi istentriász és népe
8. Végh Ferenc: Párbaj a csatatéren
9. Vámbéry Antológia 2002
10. Pf. 2002 (Fiatal prózaírók antológiája)

Egyetlen rejtett feladványunkra is több megfejtés érkezett, a szerencsés nyertes az e-mailen levelezők közül került ki. **K. B.** alistáli olvasónknak, a „szemfüles olvasó" fedőnevű műveletünk megfejtőjének nyereménye: *Németh Zoltán Olvasáserotika. Esszék, tanulmányok – az élvezet szövegei* (a szerkesztő ajándéka).

A nyerteseknek gratulálunk s jó olvasást kívánunk!

Törd a fejed!

E havi feladványunk (beküldője Méry Júlia):

Kinek a művéből idézek, s mi a mű címe? „A művészetnek talán nem is a gyönyörködtetés a lényege – hanem a teremtés újrateremtése, az őseredeti pillanat újrajátszása, önmagunk megfogalmazása, megalkotása. A nem gondolkodó ember nem létezik."

Segítség: A regény közvetlen az idei könyvhét előtt jelent meg, borítója Fehér Kriszta szerint (ellentétben a Könyvjelző júliusi számában látható, kissé barnásra sikeredettel): bűnösen zöld.

Beküldési határidő: szeptember 12.

Helyreigazítás

76-ból 67

Mellékletünk előző számának szerzői közt tévesen tüntettem fel Sánta Szilárd születésének évét, s ezzel (az évszám utolsó két számjegyének akaratlan cseréjével) az ipolyszakállosi irodalomtörténészt – remélhetőleg csak a július 25-étől augusztus 22-éig tartó időszakra – kilenc évvel öregbítettem meg. A mindössze 26 esztendős szerzőtől és mindazoktól, akik július 28-án Sánta Szilárdot 35-ik születésnapja alkalmával köszöntötték, elnézést kérek.

A szerkesztő

KÖNYVJELZŐ

Az Új Szó könyvekkel és olvasókkal foglalkozó melléklete

Megjelenik havonta egyszer

Készül a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának támogatásával

Szerkeszti: Csanda Gábor

Levélcím: Könyvjelző, Námestie SNP 30, 814 64 Bratislava 1

E-mail cím: konyvjelzo@poetic.com

E számunk szerzői:

Bognár Cecil (1883–1967) irodalomtörténész, esztéta,

Buchlovics Péter (1969) újságíró, író, költő (Farnad),

Csehy Zoltán (1973) költő, műfordító, a Kalligram szerkesztője (Dunaszerdahely),

Cselényi László (1938) Madách-díjas költő, Madách-díjas műfordító (Pozsony),

Horváth Erika (1978) műfordító, szerkesztő (Vásárút),

Keserű József (1975) irodalomkritikus (Komárom),

Kocur László (1977) irodalomtörténész (Komárom),

Korpás Árpád (1974) újságíró, történész (Boldogfa),

Kozsár Zsuzsanna (1970) író, szakíró (Kassa),

Méry Júlia (1946) óvónő (Nagymagyar),

N. Tóth Anikó (1967) író, irodalomtörténész (Ipolyság),

Tőzsér Árpád (1935) József Attila-díjas költő, műfordító, irodalomtudós

A Könyvjelző legközelebb szeptember 19-én, csütörtökön jelenik meg.